

"विद्या विनयेन शोभते"

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित,
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित,

एस. एन. डी. कला, वाणिज्य विज्ञान महाविद्यालय

येवला जि. नाशिक

निनाद

वार्षिक नियतकालिक

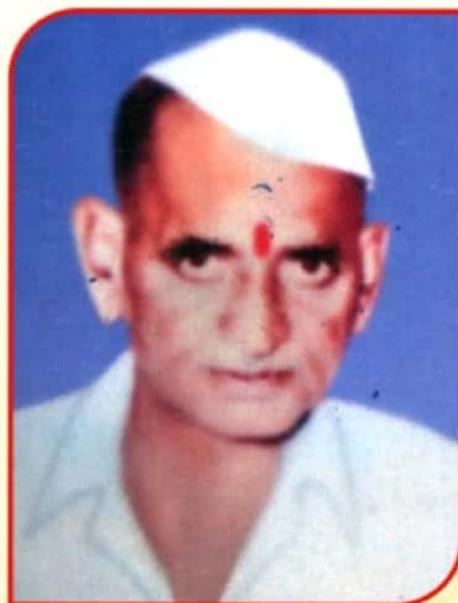
सन : २०१९ - २०२०

एस.एन.डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

येवला - ४२३४०१, ता. येवला, जि. नाशिक

* आशीर्वाद *

कै. मातोश्री आसराबाई भिकाजी दराडे

कै. भिकाजीराव दराडे

कै. संतोष नरेंद्र दराडे

एस.एन.डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

येवला - ४२३४०१, ता. येवला, जि. नाशिक

* संस्थेचे आधारस्तंभ *

मा.श्री. नरेंद्रभाऊ भिकाजी दराडे

अध्यक्ष, जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी, येवला
अध्यक्ष, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सह.बँक
आमदार, विधान परिषद, स्थानिक स्वराज्य संस्था नाशिक जिल्हा

* संस्थेचे मार्गदर्शक *

मा.श्री. किशोरभाऊ दराडे
आमदार नाशिक विभाग शिक्षक मतदार संघ

मा.श्री. रामदासभाऊ दराडे

मा.श्री. लक्ष्मणभाऊ दराडे

“विद्या विनयेन शोभते”

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित

जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित

एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला

गौशाळा मैदान, विंचुर रोड, येवला ता. येवला जि. नाशिक

फोन नं : 9422891244, 9860601744

वार्षिक नियतकालिक सन २०१९ - २०२०

“निनाद”

✦ संपादक ✦

प्रा. थोरात जितेंद्र सुदाम

✦ प्रकाशक ✦

प्राचार्य.

प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित
एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला
ता. येवला जि. नासिक

“निनाद” वार्षिक नियतकालिक
सन २०१९ - २०२०

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स नियम (फॉर्म ४ प्रमाणे आवश्यक माहिती)

प्रकाशन स्थळ	:	एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
प्रकाशन काल	:	वार्षिक
प्रकाशक	:	प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	गौशाळा मैदान, विंचूर रोड येवला ता. येवला जि. नासिक पिन को. ४२३४०१
फोन नंबर	:	९४२२८९१२४४
मोंबाईल नंबर	:	९८६०६०१७४४
संपादक	:	प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
मुद्रक	:	प्रिंटर्स, येवला
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
अक्षर रचना	:	प्रिंटर्स, येवला
मुखपृष्ठ सजावट	:	प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात
मालकी	:	प्राचार्य एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला

मी. प्राचार्य. प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार असे जाहिर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे खरी आहे.

स्थळ : येवला

प्रकाशक : प्राचार्य एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचालित

एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला
ता. येवला जि. नाशिक

✦ आमचे आधारस्तंभ ✦

मा.आ.श्री. नरेंद्रभाऊ भिकाजी दशडे

सदस्य : विधान परिषद महाराष्ट्र राज्य
अध्यक्ष, जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी, येवला
अध्यक्ष, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सह.बँक

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित
एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
ता. येवला जि. नासिक

संपादक मंडळ

अध्यक्ष	:	प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार
संपादक	:	प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात
सहाय्यक संपादक	:	प्रा. माधव विठ्ठल बनकर प्रा. संदीप भाऊसाहेब ठाकरे प्रा. गणपत भरतराव धनगे प्रा. बनकर ईश्वर निवृत्ती प्रा. गवारे मोहित बाबासाहेब
अहवाल विभाग	:	प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर प्रा. आदमने अजय जयराम प्रा. पवार सुनिल कचरू प्रा. गाडेकर बाबासाहेब भागिनाथ प्रा. मेंगाळ महेंद्र आनंदा
मुखपृष्ठ मलपृष्ठ सजावट	:	प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात

या अंकात प्रकाशित झालेले लेख, कविता, विचार, मते संबंधित लेखकांची आहे. या मताशी संपादक मंडळ, महाविद्यालय व संस्था सहमत असतीलच असे नाही.

भव्य वाटचाल

वाचक रसिक मित्रांना महाविद्यालयाचा वार्षिक निनाद हा अंक आपल्या हाती सोपवितांना आम्हास मनस्वी खुप आनंद होत आहे. २००३ या वर्षी महाविद्यालयाची स्थापना झाली असून महाविद्यालयाची उत्तरोत्तर प्रगती होत आहे. महाविद्यालयाला भव्य इमारत असून परिसर ही निसर्गाच्या सानिध्यात आहे. शैक्षणिक वर्ष २००९ मध्ये महाविद्यालयात बी.बी.ए. या वाणिज्य शाखेची सुरुवात झाली. २०१० मध्ये एम. ए. (मराठी, हिंदी, इंग्रजी व हिंदी) या चार विषयात महाविद्यालयात पदवीत्तर शिक्षणास सुरुवात झाली. शैक्षणिक वर्ष २०१२ पासून महाविद्यालयात विज्ञान या विभागाची सुरुवात झाली. आज महाविद्यालयाचा विस्तार एका छोट्याश्या रोपट्यातून विस्तीर्ण अशा वटवृक्षात रूपांतर झाले आहेत. महाविद्यालयात ११ वी, १२ वी कला व विज्ञान हे विभाग चालविले जातात. सामाजिक बांधिलकी आणि प्रौढ शिक्षणांतर्गत महाविद्यालयात यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे कला शाखेचे केंद्र सुरू आहेत.

महाविद्यालयातील गुणवंत व तज्ञ प्राध्यापकांनी आपल्या कार्याचा ठसा वेळोवेळी उमटविला आहे. प्राध्यापकांनी राष्ट्रीय व आंतर राष्ट्रीय स्तरावर पेपर प्रसिध्द करून महाविद्यालयाचा नावलौकिक वाढविला आहे. महाविद्यालय गुणवंत मुलांसाठी विशेष योजना राबविते. यात स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन, खेळाचे मार्गदर्शन, विज्ञान प्रदर्शन, खेळाचे उपक्रम, विद्यार्थी व्यक्तिमत्व विकास योजना, कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा व शिका योजना राबविले जाते. ग्रामीण विद्यार्थ्यांना शिकवण्यासाठी महाविद्यालयात प्रोत्साहन देते. महाविद्यालयात सामाजिक व सांस्कृतिक बांधिलकी जपली जाते.

येवला शहराचा सांस्कृतिक वारसा विद्यार्थ्यांच्या संस्कार व योगदानातून महाविद्यालयात टिकविला जात आहे. शहरापासून महाविद्यालय दूर असल्याने महाविद्यालयात सुंदर असा निसर्गरम्य परिसर लाभला असून महाविद्यालयाचे वातावरण शांततापूर्ण असल्याने विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासास महाविद्यालयात भरपूर वाव आहे. महाविद्यालयातून घडणारा विद्यार्थी हा एक आदर्श नागरिक व देशसेवा अंगीकारणारा नागरिक असेल त्या दृष्टीने महाविद्यालय प्रयत्न करीत आहे.

महाविद्यालयात वाङ्मय मंडळ व सांस्कृतिक विभागामार्फत निबंध स्पर्धा, वकृत्व स्पर्धा, वादविवाद स्पर्धा, भितीपत्रके स्पर्धा, शैक्षणिक सहल यांचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकास करण्यावर भर दिला जात आहे. येणाऱ्या भविष्य काळात महाविद्यालय नॅक समितीला सामोरे जात आहेत.

आमचे प्रमुख प्रेरणास्थान हितचिंतक व संचालक नरेंद्रभाऊ दराडे, किशोरभाऊ दराडे, रामदासभाऊ दराडे, लक्ष्मणभाऊ दराडे, रूपेशभाऊ दराडे आम्हाला वेळोवेळी मार्गदर्शन करतात. आणि आम्हाला प्रोत्साहन देतात. माझे सर्व प्राध्यापक, सहकारी, कार्यालयीन सेवक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी, पालक यांच्या आधारावर महाविद्यालयाची धुरा सांभाळली जात आहे. या सर्वांच्या सहकार्याबद्दल मी ऋणी असून या सर्वांचे आभार व्यक्त करून मी माझे मनोगत पुर्ण करतो.

धन्यवाद ...!

प्राचार्य

प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचालित
एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
ता. येवला जि. नासिक

स्थानिक व्यवस्थापक समिती

- मा. श्री. आ. नरेंद्र भिकाजी दराडे — अध्यक्ष
- मा. श्री. शांताराम दामू आव्हाड — उपाध्यक्ष
- मा. श्री. लक्ष्मण भिकाजी दराडे — संचालक
- मा. श्री. दिनेशजी आव्हाड — सदस्य
- मा. श्री. अॅड. एन. डी. कुलकर्णी — सदस्य
- मा. श्री. प्रसाद लक्ष्मीकांत कुलकर्णी — सदस्य
- प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार — प्राचार्य
- प्रा. गणपत भरत धनगे — प्राध्यापक प्रतिनिधी
- प्रा. माधव विठ्ठल बनकर — प्राध्यापक प्रतिनिधी
- प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात — प्राध्यापक प्रतिनिधी
- श्री. ज्ञानेश्वर कांतीलाल चव्हाण — कार्यालयीन ओ.एस.
- श्री. नवनाथ दत्तात्रय सुराळकर — शिक्षकेत्तर कर्मचारी
- श्री. श्रावण कारभारी गायकवाड — शिक्षकेत्तर कर्मचारी

केंद्रिय माहिती अधिकार समिती

- प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार — प्राचार्य
- श्री. लक्ष्मण भिकाजी दराडे — संचालक

विद्यार्थी विकास मंडळ

- प्रा. संदिप भाऊसाहेब ठाकरे — कार्यक्रम अधिकारी
- प्रा. शुभम दत्तात्रय देवकर — सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी
- प्रा. निता नवनाथ मोरे — महिला कार्यक्रम अधिकारी

राष्ट्रीय सेवा योजना

- प्रा. दिपक सुभाष मढवई — कार्यक्रम अधिकारी
- प्रा. ललित कैलास घाडगे — सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी
- प्रा. अश्विनी नंदकिशोर मोरे — महिला कार्यक्रम अधिकारी

महाविद्यालयीन तक्रार निवारण समिती

- प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार — अध्यक्ष, प्राचार्य
- प्रा. जयश्री सुहास आहेर — महिला शिक्षक प्रतिनिधी
- कु. वाघ सागर नवनाथ — विद्यापीठ प्रतिनिधी
- कु. चव्हाण स्वच्छा जयवंत — मागासवर्गीय प्रतिनिधी
- सौ. सुखदा देवगावकर — कार्यालयीन प्रतिनिधी

विद्यार्थी विकास कक्ष

- प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार — अध्यक्ष, प्राचार्य
- प्रा. जितेंद्र सुदाम थोरात — वरिष्ठ शिक्षक
- प्रा. संदिप भाऊसाहेब ठाकरे — शिक्षक प्रतिनिधी
- प्रा. जयश्री सुहास आहेर — महिला शिक्षक प्रतिनिधी
- श्री. प्रभाकर झळके — सामाजिक कार्यकर्ता
- प्रा. माधव विठ्ठल बनकर — समुपदेशक
- विक्रान्त बाळकृष्ण गायकवाड — विद्यार्थी प्रतिनिधी
- छाया संजय वैद्य — विद्यार्थी प्रतिनिधी
- अमोल सुधाकर येवले — विद्यार्थी प्रतिनिधी
- अमोल राधाकृष्ण येवले — विद्यार्थी प्रतिनिधी

✦ संपादकीय ✦

नवे रूप साकारतांना

रसिक वाचक मित्र हो...

सन २०१९ — २०२० या शैक्षणिक वर्षातील आपल्या महाविद्यालयाचा निनाद हा वार्षिक विशेषांक आपल्या हाती सोपवितांना आम्हास विलक्षण आनंद होत आहे.

आजचा विद्यार्थी हा उद्याचा समाजाचा एक जबाबदार नागरिक होणार आहे. म्हणूनच समाजाप्रती त्याच्या मनात आस्था निर्माण व्हावी. त्याची सर्जनशिलता, नाविण्यता विकसित व्हावी या हेतूने हा आमचा एक छोटेखानी प्रयत्न आहे. प्रत्येक व्यक्ती हा समाजाचा एक घटक असतो. समाजातील घटना, प्रसंगांनी, प्रत्येक व्यक्तीचे जीवन आणि विचार प्रगल्भ होत असतात. विद्यार्थी हा महाविद्यालयाचा एक घटक आहे. त्याची सर्जनशिलवृत्ती या संपादनात दिसून आली.

या अंकात कथा लेख, कविता आहेत. उत्स्फूर्तपणे विद्यार्थ्यांनी प्रतिसाद दिला. त्यांचा प्रतिसाद गुणगौरव करण्यासासारखा आहे. विद्यार्थ्यांनी आपल्या अभिव्यक्तीप्रमाणे आपले विचार आपल्या कथा कवितेत, लेखात मांडले आहे. जीवन हे वेलीप्रमाणे आहे. त्याला परिस्थिती प्रमाणे जसा आकार देता देईल. त्या पध्दतीने त्याची घडण होत जाते. जीवनात येणारा प्रत्येक क्षण, दिवस प्रत्येकासाठी एक नवा अध्याय लिहित असतो. प्रश्न असतो तो फक्त त्या क्षणाचा, येणाऱ्या नव्या दिवसाचा आपण कसा सदुपयोग करून घेतो.

युवक हा देशाचा आधारस्तंभ आहे. म्हणून युवकांकडे आशेने आपला देश पाहतो आहे. व्यवस्थित मार्गदर्शनाअभावी आजचा युवक भरकटत जात आहे. त्यापुढे अनेक समस्या उभ्या होत आहे. प्रारंभीचा गंभीरप्रश्न म्हणजे बेरोजगारी होय. म्हणून युवकाला किमान चांगला नागरिक म्हणून समाजात उभे करणे गरजेचे आहे. त्यासाठी कुटूंबापासून समाज, शाळा, महाविद्यालयापासून प्रयत्न घेणे गरजेचे आहे.

सदर या अंकात विद्यार्थ्यांनी आपल्या कविता, लेख, विविध सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक अंगाना स्पर्श केला आहे.

हा अंक बनवितांना संस्था महाविद्यालय, प्राचार्य, प्राध्यापक, प्राध्यापकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी यांचे अनमोल सहकार्य लाभले आहे. तरी सर्वांचे मनपूर्वक विशेष आभार ...!

प्रा. थोरात जितेंद्र सुदाम

INDEX

No.	Title of the Paper	Author's Name	Page No
मराठी लेख			
१	ब्लॉग लेखन	प्रा. संदिप भाऊसाहेब ठाकरे	१२
२	वेदना ...!	प्रा. बिडगर तुषार	१४
३	अमर्त्य सेन (भारतीय अर्थतज्ञ)	प्रा. धनगे गणपत भरत	१५
४	शिल्पकार	प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार	१६
५	आनंदीबाई गोपाळराव जोशी	प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर	१७
६	माझी सावली	प्रा. गिरमे स्वप्नील बाळासाहेब	१९
७	बाप	प्रा. अफसाना अब्दुलकरीम काद्री	२०
८	नेताजी पालकर (छत्रपती शिवाजी महाराजांची बुलंद तोफ)	प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर	२२
९	चारोळी	प्रा. राजुडे सोमनाथ शिवाजी	२३
१०	वडील	प्रा. गिरमे स्वप्नील बाळासाहेब	२४
११	छत्रपती शिवाजी महाराज	प्रा. घाडगे ललित कैलास	२८
१२	शेतकरी	प्रा. जाधव डी. डी.	२९
१३	आई जिजाई...	प्रा. घाडगे ललित कैलास	३०
१४	बाप (कविता)	प्रा. पवार एस. के.	३१
१५	माझे गुरु : माझे शिक्षक	Asst. Prof. H.B. Aher	३२
१६	शोध	प्रा. गोरे योगेश बाबासाहेब	३३
१७	एकदा...!	प्रा. बिडगर तुषार	३४
१८	नव्या पर्वाची चाहूल	प्रा. घाडगे ललित कैलास	३५
१९	मैत्री	प्रा. पवार टी. व्ही.	३६
हिंदी लेख			
२०	हिंदी कहानी साहित्य का परिवर्तित स्वरूप	प्रा. थोरात जितेंद्र सुदाम	३८
२१	जिंदगी	Prof. wakchoure M.S.	४३
२२	शूर सैनिक	प्रा. दिपक सुभाष मढवई	४४
२३	बेटीया चित्र	प्रा. जंजाळकर माधुरी रामदास	४५
२४	जिंदगी की हकीगत	प्रा. आय. एन. बनकर	४६
२५	बहन-बेटिया	प्रा. थोरात जे. एस.	४७
इंग्रजी लेख			
२६	5 Simple Ways to Keep Your Mind Sharp	Prof. Bankar M,V.	४९

२७	LESSONS OF LIFE	Prof. Gaware M.B.	५१
२८	Life	Asst. Prof: Pawar .T.V	५२
२९	How to Stop Comparing Yourself to Others	Asst. Bidgar T.B.	५३
३०	First Love...	Asst. Prof. I.N.Bankar	६०
३१	Math Matters in Everyday Life	Asst. More R.A.	६१
३२	PLANT ANATOMY	Asst. Waghmare	६३
३३	Chemistry in everyday life	Asst. Kakade M.	६४
३४	Life Well Lived	The Physicist.	६५
३५	Dear Friends Hello	Asst. Kakade M.	६६
३६	Skech	प्रा. जंजाळकर माधुरी रामदास	६७
इतर			
३७	अहवाल विभाग		६८
३८	प्रकाशन विभाग अहवाल		६९
३९	कनिष्ठ विभाग अहवाल		७०
४०	बी. ए. विभाग अहवाल		७१
४१	एम. ए. विभाग अहवाल		७२
४२	बी. बी. ए. विभाग अहवाल		७३
४३	बी. एस्सी. विभाग अहवाल		७४
४४	YCMOU अहवाल		७५
४५	राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष हिवाळी शिबिर अहवाल		७६
४६	राष्ट्रीय सेवा योजना नियमित अहवाल		७८
४७	विद्यार्थी विकास मंडळ अहवाल		८०
४८	सांस्कृतिक विभाग अहवाल		८१

मराठी लेख

ब्लॉग लेखन

प्रा. संदिप भाऊसाहेब ठाकरे

मराठी विभाग

● प्रस्तावना -

आजच्या धावपळीच्या, धकाधकीच्या, तंत्रज्ञानाच्या, विज्ञानाच्या युगात माणूस स्वतःच हरवत चाललाय. पूर्वीसारखं त्याचं आयुष्य राहिल नाही. चहाचे घुटके घेत आता फक्त एखाद्याच घरी आजोबा आपल्याला पेपर वाचतांना दिसतात. तरुण आणि बुजुर्ग मात्र मोबाईल किंवा संगणक यात मग्न दिसतात. मोबाईलसारख्या इवल्याशा खेळण्याने आपल्या हातातील घड्याळापासून ते अनेक गोष्टी हद्दपार केल्या. परंतू तशा काही नव्या गोष्टीही त्याने दिल्या आहे. माणसाचा आज व्हॉट्स अप, फेसबुक, ट्वीटर यांच्यामुळे जगाशी मोठ्या प्रमाणात संपर्क येत आहे. त्यामुळे माहितीचा खजिना सामान्य माणसापाशी उपलब्ध झाला आहे. वाचन संकृती पासून दुरावणारा माणूस पुन्हा मोबाईलच्या संपर्कामुळे वाचनाच्या जवळ आला आहे. ब्लॉग लेखन व वाचन हे लोकप्रिय होत आहे. आज सामान्यातला सामान्य माणूस ब्लॉग लेखन करू शकतो. कथा कादंबरीप्रमाणे ब्लॉग लेखन काळाची गरज होत आहे. ब्लॉग लेखन हे महाजालावर केले जाते. ब्लॉग लेखनाला सुरुवात २०१० पासून झाली आहे.

● ब्लॉग लेखन म्हणजे काय ?

ब्लॉग हा इंग्रजी शब्द असून त्याला मराठीत अनुदिनी म्हणतात. मराठी ब्लॉग म्हणजे इंटरनेटवर लिहिलेली मराठी भाषेतील अनुदिनी होय. अनुदिनी किंवा ब्लॉग हा एखाद्या व्यक्तीने इंटरनेटवर (आंतरजालावर) लिहिलेली स्फुटे यांना दिलेली संज्ञा होय. इंग्रजीमध्ये ब्लॉग हा शब्द वेब (आंतरजाल) आणि लॉग (नोंद) या दोन शब्दांपासून तयार झाला आहे. ब्लॉग हा एक संकेतस्थळाचा भाग आहे. स्वःताचे विचार, एखाद्या कार्यक्रमाची रेखाचित्रे व चित्रफिती या गोष्टी इंटरनेटच्या (ब्लॉगच्या) आधारे सगळ्यापर्यंत पोहचविल्या जातात. ब्लॉगला आपल्या कामाची इंटरनेटवरील नोंदवही म्हणता येते. ब्लॉगवर नोंदविलेली कोणतीही माहिती, लेख किंवा इतर काही गोष्टी त्यावर दिनांक आणि वेळेच्या क्रमवारीने नोंदविले जातात. म्हणजेच नव्याने नोंदविलेली माहिती सर्वात वर येते. तर कालक्रमानुसार जुनी झालेली माहिती खाली येते. अश्याप्रकारे माहितीची दिनांकाप्रमाणे विभागणी होते व ती केव्हाही शोधता येते. तसेच ब्लॉग लेखकाने १-२ दिवसात एक तरी पोस्त लिहिणे आवश्यक असते. ब्लॉगवर लोकं त्यांना असलेल्या विषयाच्या ज्ञानाबाबत चांगल्या प्रकारे माहिती लिहून ती सामायिक करू शकतात. अश्याप्रकारे इंटरनेटच्या (महाजालाच्या) माध्यमातून स्फुटे, माहिती, इमेज लिहिणे म्हणजे ब्लॉग होय.

● **ब्लॉगचे जनक**

ब्लॉग हा शब्द जरी सर्वमान्य झाला असला तरी वेबब्लॉगचे मूळ जनक जॉर्न बारनर हे आहेत.त्यांनी हा शब्द १७ डिसेंबर १९९७ ला बनवला आहे.

● **ब्लॉग कसा तयार करतात?**

ब्लॉग कसा तयार करावा हा एक महत्वाचा प्रश्न आहे. ब्लॉग तयार करणे ही एक प्रक्रिया आहे. त्याला एक अनुक्रम असतो. त्या विशिष्ट अनुक्रमाणेच ब्लॉग तयार करावा लागतो.त्याशिवाय ब्लॉग तयार होत नाही. ब्लॉग तयार करतांना आपल्या मोबाईलवर किंवा संगणकावर जाऊन Internet Explorer मध्ये www.blogger.com वर जाऊन संकेतस्थळ उघडावे लागते. त्यानंतर आपल्याला पुढील पेज उघडते. त्या पेजवरवर creat your blog वर क्लिक करून आपल्या स्व:ताच्या gmail.google अकाऊंट पासवर्डने लॉगइन करावे. अकाऊंट पासवर्डने लॉगइन केल्यावर नवीन पेजवर टायटल देऊन blogger address तयार करावा. उदा. Sandip2020.blogspot.com

● **ब्लॉग लिहिण्याचे फायदे**

ब्लॉग लेखनाचे आणि वाचनाचे अनेक प्रकारे फायदे आहेत.ब्लॉग लेखनातून आपली सर्जनशीलता जागृत होते.त्यातून आपला वैयक्तिक फायदा होतो.तसेच लेखक नवनिर्मिती, आपल्या कल्पना, विचार लोकांपर्यंत पोहोचविण्यास मदत होते. लेखकाला ब्लॉग पुढील फायदे होतात.

१. यातून रोजगार निर्मिती हा एक महत्वाचा फायदा लेखकाला होतो. त्यातून लेखकाला पैसे मिळतात.
२. विविध पर्यटनस्थळांची, ऐतिहासिक स्थळांची, अन्य विलोभनीय स्थळांची माहिती देता येते.
३. आपल्याकडील ज्ञान ब्लॉग लेखकाला सामायिक करता येते,
४. वेगवेगळ्या महान व्यक्तीविषयी लिखाण ब्लॉग लेखकाला करता येते.
५. तसेच व्यावसायिक असलेल्या ब्लॉग लेखकाला आपल्या व्यवसायाचे, उत्पादनाचे पुनरावलोकन करता येते.
६. ब्लॉग लेखकाला कोणत्याही विषयावर लिहिता येते.
७. ब्लॉग लेखकाचे लेखन केवळ देशातच नाही तर जगभरातील लोकांपर्यंत पोहचते.

● **ब्लॉग लेखनाचे प्रकार**

१. **वैकातिक ब्लॉग –**

एखादा ब्लॉग लेखक स्वतःच्या आवडीनुसार जेव्हा मजकूर प्रसिद्ध करतो तेव्हा तो वैयक्तिक ब्लॉग असतो. हा ब्लॉग तयार करतांना तो कसा असावा, किती व कसा आकर्षक करावा. ही पूर्णतः त्या ब्लॉग लेखकाची जबाबदारी असते. वैयक्तिक ब्लॉगवर गरजेनुसार किंवा सातत्याने लेखन करता येते.

२. सहयोगी ब्लोक –

हा एक महत्वाचा ब्लॉग लेखनाचा प्रकार आहे. एकापेक्षा अनेक ब्लॉगर्स मिळून वेब ब्लॉगमध्ये लेख किंवा स्फुटे लिहितात. तेव्हा त्याला सहयोगी किंवा ब्लॉगगट म्हणतात. यामध्ये अनेक विषयांचे एकत्रीकरण पहायला, वाचायला मिळते.

३. सुक्ष्म ब्लॉगिंग –

यालाच इंग्रजीमध्ये मायक्रोब्लॉगिंग म्हणतात . मायक्रोब्लॉगिंगचा उपयोग डिजिटल सामग्रीचे लहान लहान तुकडे पोस्ट करण्यासाठी होतो. अशा लहान पोस्ट टाकणे किंवा वाचणे फार निकडीचे होऊन बसते. मिटींग किंवा निवडणूक काळात अशा पोस्ट अत्यंत महत्वाच्या ठरतात.

४. संस्थात्मक ब्लॉग –

आपल्या कर्मचार्यांना अद्ययावत माहिती पोहचविण्यासाठी या संस्थात्मक ब्लॉगचा वापर मोठ्या प्रमाणावर केला जातो.

● समारोप -

आजमितिला महाजालावर ब्लॉग लेखन ही अतिशय लोकप्रिय संकल्पना झाली असून सामान्यातला सामान्य माणूस सुध्दा आज आपले विचार ब्लॉगच्या माध्यमातून जगासमोर मांडू शकतो. ब्लॉग लेखनाला विषय असेल या कशाचेही बंधन नाही त्यामुळे ब्लॉग लेखन मुक्तपणे कोणीही करू शकतो.

वेदना ...!

मलाही आहे, एक छोटसं मन...

मलाही आहेत, त्या मनात भावना...!

मलाही होतात , कधी कधी वेदना ...!

मलाही होतात, नकळत येताना

नाही मन माझे एक कठोर पाषण

याची नाही कुणालाच राहिली जान ...

राहील मी हि इथून पुढे अबोलीचा फुलासामान ...!

नाही होणार इथून पुढे कुणालाच माझा त्रास,

नाही होणार माझ्यामुळे कसलाच वाद...!

नका साधू कुणीही माझ्याशी खोटा सवाद

येणार नाही फिरून मी कधीच आता मागे

नका देऊ आता कुणीही मला उगाच खोटी साद...

- प्रा. बिडगर तुषार(इंग्रजी विभाग)

अमर्त्य सेन (भारतीय अर्थतज्ञ)

प्रा. धनगे गणपत भरत

जीवन आणि शिक्षण

अमर्त्य सेनचा जन्म बंगालमधील , ब्रिटिश भारतातील एका बंगाली हिंदू वैद्य कुटुंबात झाला होता. रवींद्रनाथ टागोर यांनी अमर्त्य सेन यांना त्याचे नाव दिले (मॉर्टो, लिटर. "अमर"). सेन यांचे कुटुंबीय सध्याचे बांगलादेशमधील वारी आणि माणिकगंज, ढाका येथील होते. त्यांचे वडील आशुतोष अमर्त्य सेन ढाका विद्यापीठातील रसायनशास्त्र प्राध्यापक, दिल्लीतील विकास आयुक्त आणि तत्कालीन पश्चिम बंगाल लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष होते. १९४५ मध्ये ते आपल्या कुटुंबासमवेत पश्चिम बंगालमध्ये गेले. सेनची आई अमिता सेन प्रख्यात संस्कृतवादी आणि रवींद्रनाथ टागोर यांचे निकटवर्तीय असलेल्या प्राचीन आणि मध्ययुगीन भारतातील अभ्यासक क्षिती मोहन सेन यांची मुलगी होती.

के.एम. सेन यांनी १९५३ ते १९५४ दरम्यान विश्व भारती विद्यापीठाचे दुसरे कुलगुरू म्हणून काम पाहिले. सेन यांनी १९४० मध्ये ढाका येथील सेंट ग्रेगरी स्कूलमध्ये उच्च माध्यमिक शिक्षणाची सुरुवात केली. १९४१ च्या शेवटी, सेन यांनी शांतीनिकेतन येथे पाथ भवनात दाखल केले, जिथे त्यांनी शालेय शिक्षण पूर्ण केले, ज्यामध्ये त्यांनी उत्कृष्ट कामगिरी केली आणि आपल्या शाळेतील सर्वोच्च क्रमांक मिळविला. बोर्ड आणि आयए संपूर्ण बंगालमध्ये परीक्षा. शाळेमध्ये अनेक पुरोगामी वैशिष्ट्ये होती, जसे की परीक्षेसाठी वेगळी किंवा स्पर्धात्मक चाचणी. याव्यतिरिक्त, शाळेने सांस्कृतिक विविधतेवर जोर दिला आणि उर्वरित जगातील सांस्कृतिक प्रभाव स्वीकारला. १९५१ मध्ये ते कोलकाता येथील प्रेसिडेन्सी कॉलेजमध्ये गेले आणि तेथे त्यांनी बी.ए. कलकत्ता विद्यापीठाचा पदवीधर विद्यार्थी म्हणून गणितातील अल्पवयीन मुलीसह अर्थशास्त्रात प्रथम श्रेणीसह प्रथम श्रेणीमध्ये. प्रेसिडेन्सीमध्ये असताना सेन यांना तोंडाचा कर्करोग असल्याचे निदान झाले आणि त्यांना पाच वर्षे जगण्याची संधी दिली गेली.

संशोधन कार्य

'चॉइस ऑफ टेक्निक्स' या विषयावर सेन यांचे कार्य मॉरिस डॉबच्या कार्याला पूरक होते. विकसनशील देशात, डॉब-सेन धोरण गुंतवणुकीचा अतिरिक्त साठा वाढवणे, सतत खरे वेतन राखणे आणि तांत्रिक बदलांमुळे श्रमाच्या उत्पादकतेत झालेल्या संपूर्ण वाढीचा वापर करण्यावर अवलंबून होते. दुस-या शब्दांत सांगायचे तर, अधिक उत्पादक असूनही कामगारांनी आपल्या जीवनमानात सुधारणा करण्याची मागणी करणे अपेक्षित होते. १९६० आणि १९७० च्या दशकाच्या सुरुवातीला सेन यांच्या कागदपत्रांमुळे सामाजिक निवडीचा सिद्धान्त विकसित होण्यास मदत झाली, जी अमेरिकन अर्थतज्ज्ञ केनेथ बाण यांनी सर्वप्रथम प्रसिद्धीच्या झोतात आली. रँड कॉर्पोरेशनमध्ये काम करताना बाणाने सर्वात प्रसिद्धपणे दाखवून दिले होते की जेव्हा मतदारांकडे तीन किंवा अधिक वेगवेगळे पर्याय (पर्याय) असतात तेव्हा कोणतीही क्रमवारी मतदान प्रणाली कमीत कमी काही परिस्थितीत लोकशाहीच्या मूलभूत निकषांशी संघर्ष करेल. सेन यांचे साहित्यातील योगदान म्हणजे बाणाच्या अशक्य प्रमेयाखाली कोणत्या परिस्थितीत लागू होते हे दाखवणे, तसेच आर्थिक विचार आणि तत्त्वज्ञानाच्या इतिहासातील त्यांच्या हितसंबंधांमुळे सामाजिक निवडीचा सिद्धान्त विस्तारणे आणि समृद्ध करणे.

१९८१ साली सेन यांनी गरिबी आणि दुष्काळ : अ निबंध ऑन राइक्विशन अण्ड फेन्स (१९८१) हे पुस्तक प्रकाशित केले ज्यात त्यांनी असा युक्तिवाद केला की दुष्काळ केवळ अन्नाच्या अभावामुळेच नव्हे तर अन्न वितरणासाठी यंत्रणेत बांधलेल्या विषमतेमुळे होतो. सेन यांनी असेही प्रतिपादन केले की, बंगालचा दुष्काळ शहरी आर्थिक तेजीमुळे अन्नधान्याच्या किंमती वाढल्या आणि त्यामुळे लाखो ग्रामीण भागातील कामगारना त्यांचे वेतन न लागल्याने उपाशी राहावे लागले.

शिल्पकार

तूच तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार
हवा कशाला दुसऱ्याचा आधार
वादळातही उभा रहा ठाम.
मनात असू दे थोडासा राम
जरी संकटे आली वारंवार
हवा कशाला दुसऱ्याचा आधार
थांबू नको यशाची वाटचाल
कितीही लागले सोसावे हाल

होतील सारी स्वप्ने साकार
तूच तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार
उठून दे आज सारे रान.
तूच पहिल्या नंबराची शान.
गर्जुदे विजयाची ललकार
तूच तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार.....

- प्रा. सुनिल त्र्यंबक खैरनार
प्राचार्य

आनंदीबाई गोपाळराव जोशी

(आधुनिक स्त्री शक्तीला दिशा दाखवणारी एक ज्वलंत मशाल)

प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर

जीवन परिचय :

आनंदीबाई जोशी यांचा जन्म ३१ मार्च १८६५ रोजी पुण्यात त्यांच्या आजोळी झाला. आनंदीबाईंचे पूर्वाश्रमीचे नाव यमुना होते. जुन्या कल्याण परिसरातील पारनाका इथे राहणाऱ्या गणपतराव अमृतेश्वर जोशी यांच्या ज्येष्ठ कन्या होत्या. वयाच्या नवव्या वर्षी त्यांचा विवाह वयाने २० वर्षांनी मोठे असणाऱ्या गोपाळराव जोशी यांच्याशी झाला. गोपाळराव जोशी हे मूळचे संगमनेर जिल्हा अहमदनगर येथील रहिवासी होते. लग्नानंतर गोपाळरावांनी आपल्या पत्नीचे यमुना हे नाव बदलून आनंदीबाई असे ठेवले. वयाच्या चौदाव्या वर्षी आनंदीबाईंनी एका मुलाला जन्म दिला, परंतु वैद्यकीय उपचार न मिळाल्यामुळे मूल फक्त दहा दिवस जगले. आनंदीच्या जीवनात हा एक महत्त्वाचा टप्पा ठरला आणि तिला डॉक्टर बनण्याची प्रेरणा मिळाली.

गोपाळरावांनी तिला मिशनरी शाळांमध्ये प्रवेश मिळावा म्हणून प्रयत्न केला, कलकत्याला गेल्यावर तिने संस्कृत आणि इंग्रजी वाचणे आणि बोलणे शिकले.

गोपाळराव कल्याणला पोस्ट ऑफिसात कारकून होते. नंतर त्यांची अलिबाग येथे आणि नंतर कोलकाता (कोलकाता) येथे बदली झाली. ते एक पुरोगामी विचारवंत होते आणि त्या काळातही त्यांचा महिला शिक्षणाला पाठिंबा होता. आपल्या काळातील इतर पती आपल्या पत्नींना स्वयंपाक न केल्याबद्दल मारहाण करत, या उलट गोपाळराव हे आपल्या तरुण पत्नीला अभ्यास न केल्याबद्दल मारहाण करत, कारण पत्नीने वैद्यकीय शिक्षण घेऊन डॉक्टर बनावे असा त्यांचा आग्रह होता. ते स्वतः लोकहितवादींची शतपत्रे वाचत. आपल्या पत्नीला शिक्षणात रस आहे हे गोपाळरावांनी जाणले. लोकहितवादींच्या शतपत्रांमुळे ते प्रेरित झाले आणि आपल्या पत्नीस इंग्रजी शिकविण्याचा त्यांनी निश्चय केला.

वैद्यकीय शिक्षण

आनंदीबाईंच्या वैद्यकीय शिक्षणाच्या बाबतीत गोपाळरावांनी अमेरिकेत काही पत्रव्यवहार केला. परंतु हे शिक्षण घेण्यासाठी ख्रिस्ती धर्म स्वीकारण्याची अट होती, आणि धर्मांतर करणे तर यांना मान्य नव्हते. मात्र त्यांनी प्रयत्न सोडले नाहीत. पुढे आनंदीबाईंची तळमळ आणि गोपाळरावांची चिकाटी यांचे फलित म्हणजे आनंदीबाईंना ख्रिस्ती धर्म न स्वीकारता १८८३मध्ये, वयाच्या एकोणिसाव्या वर्षी 'विमेन्स मेडिकल कॉलेज ऑफ

पेन्सिल्व्हानिया'मध्ये प्रवेश मिळाला. तेथे गेल्यानंतर अमेरिकेतील नवीन वातावरण आणि प्रवासातील दगदग यामुळे आनंदीबाईंची प्रकृती खूप ढासळली होती. परंतु अमेरिकेतील कारपेंटर जोडप्याचे साहाय्य त्यांना लाभले.

सुरुवातीला तत्कालीन भारतीय समाजाकडून आनंदीबाईंच्या डॉक्टर होण्याला खूप विरोध झाला. त्यावेळी आनंदीबाईंनी कोलकाता येथे एक भाषण केले. तेव्हा त्यांनी भारतामध्ये महिला डॉक्टरांची किती आवश्यकता आहे हे पटवून दिले, आणि हे स्पष्ट सांगितले की, मला यासाठी धर्मांतर वगैरे करण्याची काही गरज नाही. मी माझा हिंदू धर्म व संस्कृती यांचा कदापि त्याग करणार नाही. मला माझे शिक्षण पूर्ण झाल्यावर भारतात येऊन महिलांसाठी एक वैद्यकीय महाविद्यालय सुरू करायचे आहे.^[३]

आनंदीबाईंचे हे भाषण लोकांना खूप आवडले. त्यामुळे त्यांना होणारा विरोध तर कमी झालाच पण त्यांना या कार्यात हातभार म्हणून सबंध भारतातून आर्थिक मदत जमा झाली. भारताचे तत्कालीन व्हाइसरॉय यांनी पण २०० रुपयांचा फंड जाहीर केला.

कष्टाच्या आणि जिद्दीच्या जोरावर अभ्यासक्रम पुरा करून मार्च इ.स. १८८६ मध्ये आनंदीबाईंना एम.डी.ची पदवी मिळाली. एम.डी.साठी त्यांनी जो प्रबंध सादर केला त्याचा विषय होता, 'हिंदू आर्य लोकांमधील प्रसूतिशास्त्र'. एम.डी. झाल्यावर व्हिक्टोरिया राणीकडूनसुद्धा त्यांचे अभिनंदन झाले. हा खडतर प्रवास करताना त्यांना गोपाळरावांचा पाठिंबा होता. तिच्या पदवीदान समारंभाला गोपाळराव स्वतः उपस्थित राहिले; पंडिता रमाबाई होत्या. 'भारतातील पहिली स्त्री डॉक्टर' म्हणून सर्व उपस्थितांनी उभे राहून जोरदार टाळ्या वाजवून आनंदीबाईंची प्रशंसा केली.

एम.डी. झाल्यावर आनंदीबाई जेव्हा भारतात आल्या (इ.स. ?) तेव्हा त्यांचे स्वागत व अभिनंदन झाले. त्यांना कोल्हापूरमधील अल्बर्ट एडवर्ड हॉस्पिटलमधील स्त्री-कक्षाचा ताबा देण्यात आला.

मृत्यू

वयाच्या वीशीतच त्यांना क्षयरोग झाला होता. पुढे काही महिन्यातच म्हणजे २६ फेब्रुवारी, इ.स. १८८७ रोजी त्यांना पुण्यात मृत्यू आला.

केवळ २१ वर्षांच्या जीवनयात्रेत आनंदीबाईंनी भारतीय स्त्रियांसाठी प्रेरणादायी जीवनादर्श उभा केला. ^[४]दुदैवाने आनंदीबाईंच्या बुद्धिमत्तेचा आणि ज्ञानाचा फायदा जनतेला होऊ शकला नाही. मात्र 'चूल आणि मूल' म्हणजेच आयुष्य असे समजणाऱ्या महिलांना त्या काळात आनंदीबाई जोशी यांनी आदर्श व मानदंड घालून दिला. एकीकडे सावित्रीबाई व ज्योतिबा स्त्रीशिक्षणासाठी प्रयत्न करत असतानाच आनंदी-गोपाळ हे जोडपे आपले ध्येय प्राप्त करण्यासाठी झटत होते. जिद्द आणि चिकाटी असेल तर कोणतेही मोठे काम अशक्य नाही हे या जोडप्याने समाजाला सिद्ध करून दाखवले आहे असे म्हणता येऊ शकेल. समाजात राहून काम करायचे तर अडथळे येणारच.

स्वतः डॉक्टर होऊनही कुणा देशभगिनीवर उपचार करण्याची संधी आनंदीबाईंना मिळालीच नाही. तिकडे अमेरिकेत मात्र कारपेंटर यांनी आपल्या कुटुंबाच्या स्मशानात (Grave-yard) त्यांचे लहानसे थडगे

बांधले. त्यावर 'आनंदी जोशी, एक तरुण हिंदू ब्राह्मणकन्या. परदेशात शिक्षण घेऊन डॉक्टर पदवी मिळवणारी पहिली भारतीय स्त्री' अशी अक्षरे कोरून तिचे स्मारक केले.

माझी सावली

शेतामधी माझी खोप

तिला बोरालीची झाप

तिथं राबतो, कष्टतो

माझा शेतकरी बाप

लेतो अंगावर चिंध्या

खातो मिरची भाकर

काढी उसाची पाचट

जगा मिळायला साखर

काटा त्याच्याच का पाई

त्यानं काय केलं पाप ?

माझा बाप शेतकरी

उभ्या जगाचा पोशिंदा

त्याच्या भाळी लिहिलेला

रातदिस कामधंदा

कष्ट सारे त्याच्या हाती

दुसऱ्याच्या हाती माप

बाप फोडतो लाकडं

माय पेटविते चुल्हा

पिठामागल्या घामाची

काय चव सांगू तुला

आम्ही कष्टाचं खातो

जग करी हापाहाप !

- प्रा.गिरमे स्वप्नील बाळासाहेब

बाप

प्रा. अफसाना अब्दुलकरीम काद्री

बी.एस्सी विभाग

आई घराचं मांगल्य असते तर बाप घराचं अस्तित्व असतो पण या घराच्या अस्तित्वाला खरंच कधी समजून घेतलय का...? वडिलांना महत्व असूनही त्यांच्या विषयी जास्त बोललं जात नाही ,लिहाल जात नाही कोणताही व्याख्याता आई विषयी जात बोलत राहतो संत महात्म्यांनी आईच महत्व अधिक सांगितलेलं आहे . देवाधिकांनी आईचेच तोंड भरून कौतुक केलं आहे चांगल्या गोष्टींना आईचीच उपमा दिली जाते ; पण बापाच्या विषयी कोठेच फारस बोललं जात नाही काही लोकांनी बाप रेखाटला ; पण तोही तापत , व्यसनी , मारझोड करणारा .समाजात एक दोन टक्के बाप असे असतीलही पण चांगल्या वडिलांन बदल काय?

आईकडे अश्रुंचे पाट असतात:पण बापाकडे सय्यमाचे घाट असतात आई रडून मोकळी होते; पण सांत्वन वडिलांनाच करावी लागत आणि रडणाऱ्या पेक्षा सांत्वन करणाऱ्यांवर जास्त ताण पडतो कारण जोती पेक्षा समईचं जास्त तापते ना ! पण श्रेय नेहमी ज्योतीलाच मिळत राहत ना! रोजच्या जेवणाची सोय करणारी आई आमच्या लक्षात राहते पण आयुष्याच्या शिदोरीची सोय करणारा बाप आम्ही किती सहज विसरून जातो . आई रडते . वडिलांना रडत येत नाही . स्वतःचा बाप वाराला तरी रडता येत नाही कारण छोट्या भावंडांना सांभाळायचं असत .. आई गेली तरी रडता येत नाही कारण बहिणीचा आधार होयच असत पत्नी अर्ध्यावरच साथ सोडून गेली , तर पोरंसाठी अश्रूंना आवर घालावा लागतो...

जिजाबाईंनी शिवाजी महाराज घडवले, असं अवश्य म्हणावं पण त्याच वेळेस शहाजीराज्यांची ओढाताण सुद्धा लक्षात घ्यावी . देवकीच , यशोदेच कौतुक आवश्यक करावं , पण पुरातून पोराला डोक्यावर घेऊन जाणारा वासुदेव लक्षात ठेवावा . राम कौशल्येचा पुत्र अवश्य असेल ; पण वियोगात तडफडून मरण पावला तो पिता दशरथ होता वडिलांच्या टाचा झिजलेल्या चपलांकडे पाहिलं कि त्याच प्रेम कळत त्यांची फाटकी बनियान पहिली कि कळत, "आमच्या नशिबाची भोक त्यांच्या बनियान ला पडली आहे ". त्यांचा दाढी वाढलेला चेहरा त्यांची काटकसर दाखवतो.

मुलीसाठी टॉप विकत घेतील . मुलासाठी पॅन्ट विकत घेतील; पण स्वतः मात्र जुनी पॅन्ट वापरायला काढतील. सलून मधून ७०-८० रुपये खर्च करतो . मुलगी ब्युटी पार्लर मध्ये १००-१५० रुपये खर्च करते ; पण त्याच घरातला बाप दाढीचा साबण संपला म्हणून अंधोळीच्या साबणाने दाढी खरडत असतो अनेकदा तो नुसता पाणी लावून दाढी करतो !

बाप आजारी पडला तरी दवाखान्यात जात नाही . तो आजाराला मुळीच घाबरत नाही पण डॉक्टर एखादा महिना आराम करायला लावतील याची त्याला भीती वाटते. कारण पोरीचं लग्न पोराचं शिक्षण बाकी

असत घरात उत्पादनाचं दुसरं साधन नसत ऐपत नसते तरीही मुलाला मेडिकल इंजिनीअरिंग प्रवेश मिळवून दिला जातो ओढाताण सहन करून त्या मुलाला दर महिन्याला पैसे पाठवले जातात ; सर्वच नाही पण काही मुलं अशीही असतात जी पैसे मिळताच मित्राला परमिट रूम मध्ये पार्टीया देतात आणि ज्या बापाने पैसे दिले त्याच बापाची टिंगल उडवतात .एकमेकांच्या बापाच्या नावाने एकमेकाला हाक मारतात.

आई घराचं मांगल्य असते, तर बाप घरचं अस्तित्व असतो ज्या घरात बाप आहे त्या घराकडे कोणी वाईट नजरेने नाही बघू शकत. कारण घरातला कर्ता जिवंत असतो तो जरीही काहीही करत नसला तरीही तो त्या पदावर असतो आणि घरच्यांचे कर्म बघत असतो . सांभाळत असतो कोणाचा मुलगा होणे टाळता येत नाही; पण बाप होण टाळता येत; पण बाप कधीच बाप होणं टाळत नाही . आईच्या असण्याला किंवा आई होण्याला बापामुळे अर्थ असतो

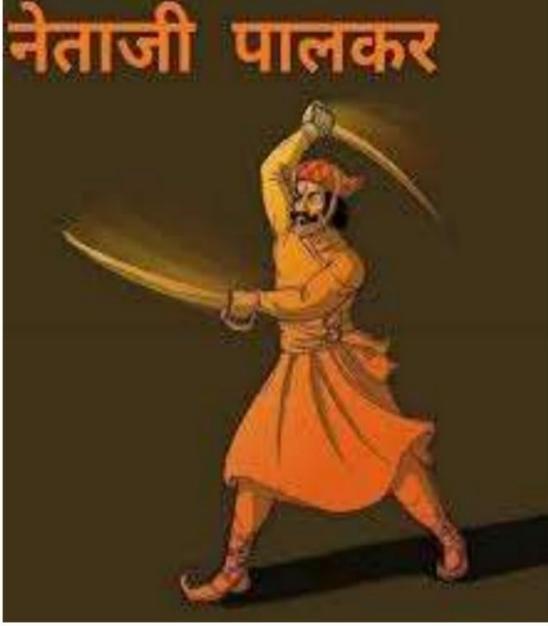
कोणत्याही परीक्षेला निकाल लागल्यावर आई जवळची वाटते कारण ती जवळ घेते कवटाळते कौतुक करते ; पण गुपचूप जाऊन पेढ्याचा पुडा आणणारा बाप कोणाच्या लक्षात येत नाही पहिलटकरणीच खूप कौतुक होत ; पण हॉस्पिटल च्या आवारात अस्वस्थपणे वावरणाऱ्या त्या बाळाच्या बापाची कोणीही दाखल घेत नाही चटका बसला ठेच लागली फटका बसला तर आई गं हा शब्द बाहेर पडतो ; पण हायवेला रस्ता क्रॉस करतांना एखादा ट्रक जवळ येऊन अचानक ब्रेक लावतो तेव्हा बापरे हाच शब्द बाहेर पडतो . कारण छोट्या संकटांसाठी आई चालते ; पण मोठीमोठी वादळं पेलतांना बापाचं आठवतो .. काय पटतंय ना ?

कोणत्याही मंगल प्रसंगी घरातील सगळी मंडळी जातात ; पण मयताच्या प्रसंगी बापालाच जावं लागत कोणताही बाप श्रीमंत मुलीच्या घरी जास्त जात नाही पण गरीब मुलीच्या घरी उभ्या उभ्या का होईना चक्कर मारतो तरुण मुलगा उशिरा घरी येतो तेव्हा त्याची आई नाही तर बापचं जागा असतो . मुलाच्या नोकरीसाठी साहेबापुढे लाचार होणार बाप ,मुलीच्या स्थळासाठी उंबरठे झिजवणारा बाप , घरच्यांसाठी स्वतःची व्यथा दडपणारा बाप खरंच किती ग्रेट असतो ना ... ?

वडिलांचं महत्व कोणाला कळत...? लहानपणी वडील गेल्यावर अनेक जबाबदाऱ्या खूप लवकर पेल्याव्या लागतात . त्यांना एका वस्तू साठी तरसाव लागतं ... वडिलांना चांगल्या खऱ्या अर्थाने समजून घेते ती म्हणजे त्या घरातील मुलगी . सासरी गेल्या अथवा घरापासून दूर असलेल्या मुलीला बापाशी फोनवर बोलतांना बापाचा बदललेला आवाज एका क्षणात कळतो... मग ती अनेक प्रश्न विचारते . कोणतीही मुलगी स्वतःच्या इच्छा बाजूला ठेऊन बाप म्हणेल तेव्हा विवाच्या बोहल्यावर चढते . मुलगी बापाला जाणते जपते इतरांनीसुद्धा असंच आपल्याला जाणावं हीच बापाची किमान अपेक्षा असते

नेताजी पालकर (छत्रपती शिवाजी महाराजांची बुलंद तोफ)

प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर

जीवन परिचय :

नेताजी पालकर हे दीर्घ काळ श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याचे सरनौबत होते. त्यांना 'प्रतिशिवाजी' म्हणजेच 'दुसरा शिवाजी' असेही म्हटले जायचे. नेताजी मुळचे गांव रायगढ़ जिल्हातील चौक गावचे. त्यांनी अनेक युद्धे गाजवली.. अफजलखानाच्या वधाच्या वेळी अफजलखानाच्या सैन्याला हुसकावून लावण्यात नेताजींनी सिंहाचा वाटा उचलला होता. मात्र पुरंदरच्या तहानंतर श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांनी वादविवादाचा बनाव करून त्यांना मोगलाकडे पाठविले, त्यांनी आदीलशहावर आक्रमण केले.मुघलांनी त्यांचे धर्मांतर केले.

नेताजींना अरबस्तानात पाठविले.तसेच त्यांना नजरकैदेत ठेवले. यामुळे ते स्वराज्यापासून दूर होते.त्यांनी मुघलांची चाकरी केली, पण नऊ वर्षांनी नेताजी पुन्हा स्वराज्यात आले. पण स्वराज्यात पुन्हा आल्यावर श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांनी पुन्हा योग्य विधी पार पाडून त्यांना परत हिंदू धर्मात प्रवेश दिला, व त्यांच्या मुलाचा जानोजी चा स्वतःच्या मुलीशी विवाह करून दिला. श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांनंतर त्यांनी श्रीमंत छत्रपती संभाजी महाराजांचीही चाकरी केली होती.

पुरंदर तहानंतर श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराज, मिर्झा राजे, सरसेनापती नेताजी पालकर आणि दिलेरखान विजापूरवर चालून गेले. तेथे आदिलशाही सेनापती सर्जाखान याच्यासमोर ते चौघे अपयशी ठरत होते. आणि त्या अपयशाचे खापर दिलेरखान महाराजांवरच फोडू लागला. म्हणून विजापूरकरांचा पन्हाळगड जिंकण्यासाठी महाराज विजापूरहून परत आले, महाराजांनी रात्रीच गडावर छापा घातला. आदिलशाही किल्लेदार बेसावध असेल अशी महाराजांची खात्री होती पण किल्लेदार सावध होता. त्यात सरसेनापती नेताजी पालकर वेळेवर पोहोचून महाराजांना कुमक पोहोचवू शकले नाहीत. यात महाराजांचा पराभव झाला आणि सुमारे १००० माणसे मारली गेली. महाराज नेताजींवर चिडले आणि त्यांनी नेताजीला पत्राद्वारे "समयास कैसा पावला नाहीस" असे म्हणून बडतर्फ केले. मग नेताजी विजापूरकरांना जाऊन मिळाले. महाराज आग्न्याच्या भेटीस निघून गेल्यानंतर मिर्झाराजांनी नेताजी पालकरांना विजापूरकरांकडून मुघलांकडे वळवले.

श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराज जेव्हा आग्न्याहून औरंगजेबाच्या कैदेतून सुटण्यात यशस्वी झाले, तेव्हा शिवाजी सुटला, आत्ता प्रतिशिवाजी सुटू नये या विचाराने औरंगजेबाने नेताजी पालकरांच्या अटकेविषयीचे फर्मान दि.१९ ऑगस्ट १६६६ रोजी आग्रा येथून सोडले. नेताजी या वेळी मोगली छावणीत बीड नजीक धारूर येथे होते.

दि. २४ ऑक्टोबर १६६६ रोजी मिर्झा राजे जयसिंह यांनी नेताजी आणि त्यांचे चुलते कोंडाजी यांना अटक केली. दिलेरखानाने त्यांना आग्याला पाठवायची व्यवस्था केली. ४ दिवसांच्या अतोनात हालानंतर नेताजींनी धर्मातरास मान्यता दिली. दि. २७ मार्च १६६७ रोजी नेताजी मुस्लिम झाले व त्यांचे 'मुहम्मद कुलीखान' असे नामकरण करण्यात आले (जून १६६७). औरंगजेबाच्या हुकुमाप्रमाणे नेताजी काबूल कंदाहाराच्या मोहिमेवर रवाना झाले. लाहोरजवळ आल्यावर त्यांनी पळून जाण्याचा एक अपयशी प्रयत्न केला. पण पुढे ९ वर्षे नेताजी काबूल कंदाहार येथेच मोहिमेवर होते.

श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या समोर औरंगजेबाचे सर्व सरदार अपयशी ठरत होते, त्यावेळी औरंगजेबाला 'प्रतिशिवाजीची' आठवण झाली. मग त्याने या 'मुहम्मद कुलीखानास', दिलेरखानासोबत महाराष्ट्रावर मोहिमेसाठी पाठवले. मे १६७६ रोजी पच्छाताप झालेले नेताजी मोगली छावणीतून पळून रायगडावर महाराजांकडे आले. १९ जून १६७६ रोजी श्रीमंत छत्रपती शिवाजी महाराजांनी त्यांना पुन्हा विधिवत हिंदू धर्मांमध्ये घेतले.

महाराज व नेताजी नातलग आहेत असे उल्लेख मोगली अखबारातून मिळतात. महाराजांची पत्नी पुतळाबाई राणीसाहेब यांचे माहेर पालकर घराण्यातले आहे. महाराजांची एक राजकन्या कमलाबाई हिचे लग्न जानोजी पालकरांशी झाले. पण जानोजी अन् पुतळाबाई यांचे नेताजींशी काय नाते होते हे फार मोठे प्रश्नचिन्ह अजूनही आहे. 'छावा' नुसार नेताजी पालकर शिवरायांच्या एक महाराणी सगुणाबाई यांचे सख्खे काका होते. नेताजी पालकर यांची समाधी तामसा (तालुका .हदगाव, जि.नांदेड) येथे आहे.

चारोळी

खेळ मैत्रीचा

जेव्हा समोर असते भेळ

मित्रांमध्ये असतो मेळ

आणि सर्वांकडे असतो वेळ

तेव्हाच खेळला जातो तो,

मैत्रीचा खेळ

- प्रा. राजुडे सोमनाथ शिवाजी

वडील

प्रा.गिरमे स्वप्नील बाळासाहेब

वडील या विषयावर लिहित असताना खरंतर मला इंद्रजित भालेराव यांची कविता आठवते.

माझे वडील माझ्यासाठी मार्गदर्शक आहेत. लहानपणापासून कोणत्याही गोष्टीची तोंडओळख व्हायची ती वडिलांमार्फत. त्यामुळे माझ्यासाठी ते सर्च इंजिन होतं. त्यांच्यामार्फतच मला हवी ती सगळीमाहिती पुरवली जायची.

तसा मी मध्यमवर्गीय कुटुंबात जन्मलेलो. आई वडिलांचा लाडका मुलगा पहिलाच मुलगा, तसेच आजोळी पहिला नातु, नाशिक जिल्ह्यातील एरंडगाव हे खेडेगाव. त्या गावात आजोबांनी माझा जन्म झाल्यावर त्या दिवशी सगळीकडे पेढे वाटले. माझे सर्व हट्ट पुरवले गेले परिस्थितीनुरूप मला बऱ्याच गोष्टी न मागता मिळाल्या. माझ्या वडिलांचा स्वभाव पहिल्यापासून नारळा सारखा आहे बाहेरून कडक आणि आतून एकदम गोडवा असल्याने शिस्तीत राहावे लागायचे, त्यामुळे जसं जसं लहानचा मोठं होत गेलो तसं तसं संस्कारांची शिदोरी वाढत गेली. आईकडून माझे लाड होत असत आणि अजुनही होतात, तर वडील आमच्या दिदीचे लाड करत. शिस्त लागली आमच्या आयुष्याला आई वडिलांमुळेच, पशुवैद्यकीय डॉक्टर व शेतकरी असल्याने पहिल्यापासून शेती व प्राण्यांची आवड, सहानुभूती, दया निर्माण होत गेली. त्यानंतर शिक्षण घेत असताना बारावी विज्ञान केले व एस.एस.जी.एम महाविद्यालयात २०१५ मध्ये एफ.वाय. बी.एस्सी त ऍडमिशन घेतले दोन वर्षे एखाद्या वाऱ्याच्या झुळके सारखी निघून गेली मग तिसऱ्या वर्षात प्राणिशास्त्र हा गौण विषय घेतला. २०१८ मध्ये संगमनेर कॉलेज जे आत्ताचे ऑटोनाॅमस कॉलेज आहे तेथे एम.एस्सी ही प्राणिशास्त्र हा गौण विषय घेतला. कोणत्या गोष्टीचा कसा अभ्यास करावा याचे प्रात्यक्षिक तर मिळत होतेच पण अनुभव ही मिळत असत. आजच्या जगात १०००-५०० रुपये म्हणजे काहीच न वाटणारी पिढी आणि आई वडिलांनी ५-१० पैशाचे त्यांच्या काळातील महत्व सांगितलेले किस्से याची तुलना केली तर नक्कीच ते दिवस खुप चांगले होते. जसजसा मी वयाने मोठा होत गेलो तसे माझे वडील माझे मित्र बनत गेले. अगदी कोणत्याही राजकीय, सामाजिक, शैक्षणिक, राजकिय बऱ्याच विषयावर आमचे वादविवाद तासनतास चालायचे. माझे ज्ञान वाढत गेले. आयुष्यात एक मार्ग बंद झाल्यानंतर नवीन मार्ग निश्चितच प्राप्त होत असतो. ही शिकवण वडिलांनी मला दिली, जेवढे प्रामाणिक प्रयत्न करता येतील तेवढे कर. त्याच मार्गावर काम करत आजची वाटचाल सुरू आहे.

'वडील' या विषयावर काय लिहावे, शब्दच कमी पडतील वेळ अपूर्ण पडेल. प्रथम आई आणि वडील हे मुळातच आपल्या जीवनाचे व भावी आयुष्याचे पहिले शिल्पकार असतात. आपल्या या शिल्पाला आकार देऊन जी सुंदर मूर्ती उदयाला आणली, अशा शिल्पकाराचे उपकार आपल्या सर्वांच्या आयुष्यात कधी फिटले

नाहीत आणि कधी फिटतही नाहीत. अगदी आपल्या शरीराच्या कातडीचे तुकडे काढून त्यांच्या पायांच्या तळव्यासाठी चपला म्हणून जरी बांधली तरीसुद्धा त्यांचे कर्ज आपण फेडू शकत नाही.

आई हीच गुरु आणि आई हीच देवता आहे. ती ब्रह्मांडाची शक्ती आहे, ती खूप अनंत आहे. ती जय आहे, ती तप आहे, ती शांती आहे ती चंद्र आणि सूर्य आहे. आईच्या प्रेमाखातर कितीही पाने अनंत शब्दांत कौतुक जरी केले तरी कमीच आहे.

वडिलांची माया ही पाषाणासारखी कठोर असते, पण विचार करा सर्वांच्या समोर आई मनमोकळेपणाने रडू शकते, पण रात्री उशीत तोंड खुपसून मुसूमूसू रडत असतात, ते आपले वडीलच असतात. राम हा कौसल्येचा पुत्र अवश्य असेल, पण पुत्रवियोगाने तडफडून मरण पावला तो पिता दशरथ होता. एवढेच नव्हे तर 'आई जर घराचे मांगल्य असेल, तर वडील त्या घराचे अस्तित्व असतात'. जर हे वाक्य तुम्हाला समजत नसेल, तर आई-वडिलांचे प्रेम न मिळालेल्या लेकरांना विचारून पहा की, आई-वडील हे आपल्या जीवनात काय आहेत ? तेव्हाच या प्रश्नाचे उत्तर तुमच्या चरणाशी येऊन माथा टेकवले. ज्या आई-वडिलांनी आपल्याला जन्म दिला, या दुनियेचे दर्शन घडवून दिले, ज्या माता-पित्याने त्यांच्या हाडाची काडे करून रात्र-दिवस झिजत राहून तुमचे पालन केले, ज्या हातांचा त्यांनी पाळणा केला, ज्या हातांनी तुमच्या मुखी घास भरविला, ते म्हणजेच माता-पिता. आपल्या हृदयात प्राण आणि नाकामध्ये श्वास आहे, तोपर्यंत जरी आपण त्यांची मनोभावे सेवा केली तरी ती हजार टक्के अपुरीच पडणार आहे, त्यामुळे आपण त्यांचे शतशः ऋणीच राहणार आहोत.

शरिराला असणारं श्वासाचं महत्व कधी सांगता येईल का? जमिनीचं आकाशाशी असणारं, दिव्याच वातीशी असणारं नातं शब्दात कसं सांगता येईल, तसंच अगदी आपल्याला ज्यांनी या सुंदर आयुष्याची देणगी दिली, ज्यांनी आपल्याला सूक्ष्मातली सूक्ष्म आणि प्रत्येक गोष्ट शिकविली आज आपलं अस्तित्व ज्यांच्यामुळे आहे त्यांचं महत्व हे शब्दांत मांडता नाही येणार, परंतु एक सांगू हे शब्दही आणि सुंदर होतात जेव्हा मी त्यांच्याविषयी लिहायला लागते, आणि तेव्हा शब्द सापडत नसले तरीही अर्थपूर्ण होतात त्यांच्यामुळे. यापेक्षा आणखी मोठं सुख कोणतं असू शकतं लिहिण्याचं .

ही खरंच किती छान गोष्ट आहे कि आपण त्यांना पाहून, त्यांचं अनुकरण करत मोठे होत असतो, सर्वच बाजूने, आणि ते आपल्या जगण्याचं कारण असतात. कितीही मोठ्यातली मोठी चूक आपल्या हातून घडू द्या, त्यासाठी कडक शासन आणि माफीची तरतूदही त्यांच्याकडेच असते. आपण एक छान माणूस व्हावं यासाठी ते रात्रंदिवस झटत असतात, झगडत असतात , असीम कष्ट घेत असतात. फक्त आपली स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी स्वतःच्या स्वप्नांना तिलांजली देतात. हे फक्त आणि फक्त आपले आई – बाबाच करू शकतात आणखी कोणीही नाही .

फक्त सध्या वाढत चाललेली वृद्धाश्रमांची संख्या बघते तेव्हा फारच अस्वस्थ , निराश, आणि हैराण होते, हतबल त्याहीपेक्षा ज्यास्त कारण जेव्हा आपल्या आयुष्यात आपल्याहीपेक्षा ज्यास्त ज्या आई – बाबांचं महत्व आहे, त्यांच्या निस्वार्थ , निर्मळ, प्रेमाविषयी, कसे सांगावे त्या निर्दयी आणि अभागी लोकांना हे समजत नाही

आणि मुळात सांगण्याची वेळ यावी हे आपलं दुर्भाग्यच. कधी जाग येईल याबाबतीत हे प्रश्न मात्र अनुत्तरित असतात, कारण आपण कुणातही परिवर्तन करू शकत नाही ” आपल्याशिवाय “. नाही का ?

माझ् आयुष्य, माझा ध्यास, माझं अस्तित्व आणि माझा श्वास आहेत माझे आई – बाबा. ते असतानाही तेच पण आता ते नसतानाही माझ्या जीवन प्रवासाचं कारण, माझ्या असण्याचं कारण, आणि माझ्या जगण्याची प्रेरणा, आहेत.” त्यांच्यासाठी” आणि सर्वच गोडं आई – बाबांसाठी कांही ओळी

” तुम्हीच आहात माझ्या आयुष्याची परिभाषा

माझ्या जगण्याची एकमेव आशा

तुमची स्वप्ने पूर्ण करणे

हिच मनी आहे अभिलाषा....

खरंतर यावर लिहावं इतके मोठे अजून आपण झालेलो पण नाहीये.

सर्वतीर्थमयी माता सर्वदेवमयः पिता

मातरंपितरं तस्मात् सर्वयत्नेन पूजयेत्।

म्हणजेच आई ही सर्व तीर्थस्वरूप आणि पिता सर्व देवतासमान आहे, म्हणून आपण यत्नपूर्वक त्याची सेवा केली पाहिजे,असा या श्लोकाचा अर्थ. आपल्या पुराणात तर खूप छान आणि सगळ्यात मोठं उदाहरण दिलय, आई वडिलांचं महत्व सांगणार. ते म्हणजे प्रथमपूजेचा मान मिळवणारे आपले गणपती बाप्पा. सर्वगणांचा अधिपती होण्यासाठी आणि प्रथम पूजेचामान कोणाला मिळावा यासाठी एक युक्ती केलीत्रिदेवांनी आणि असं ठरलं कि जो ३ पृथ्वी प्रदक्षिणापूर्ण करेल, मान त्याचा. सगळे देव निघाले पृथ्वीप्रदक्षिणेला. आणि गणरायांनी काय केलं? ? आपल्या आई वडलांना ३ प्रदक्षिणा मारून त्यांनीगणाधिपती होण्याचा मान मिळवला.

आपलं कस होत माहित आहे का , तुझे आहेतुजपाशी, परी तू जागा चुकलासी. आपण आईवडील सोडून ना सगळ्यांना मान देतो. आई बाबासोडून सगळ्यांचे काम ऐकतो आणि करतोसुद्धा. मित्रासाठी ४ कोस दूर काम असलं तरीजाणार पण आईने बाजारातून काही सांगितलं कि लगेच भांडण करणार . आज विभक्त कुटुंब पद्धतीमुळे , जॉबसाठी किंवा इतर अनेक कारणामुळे मुलांना आई बाबा वेळ नाही शकत. पण ते जे कमावताय त्यामुळेच मुलांचे सगळे लाड, हट्ट पुरे होतात हे त्यांना समजून घ्यायचं नसत. फक्त आई बाबा वेळ देत नाही किंवा गरज असतानाते सोबत नव्हते म्हणून त्यांचा तिरस्कार करणारेपण अनेक आहेत. पण पालकांनी त्यांचे सुखाचेक्षण सोडून आपल्याच भविष्यासाठी स्वतःचावर्तमान पुसून टाकला हा त्यांचा त्याग मात्रसमजून घेण्यासाठी कोणी तयार नसत.

आई आणि बाबा आपल्या आयुष्याच्या गाडीचे २ चाक असतात. त्यातल्या एकाला खूप किंमत आहे आणि दुसऱ्याला नाही असं नसत. आई संस्कार देते तर वडील कर्तव्याची जाणीव देतात. आई प्रेमाची ऊब देते तर बाबा जगण्यासाठी लागणार कणखरपणा. आई बाबांची किंमत त्यांनाच माहित ज्यांना त्यांचं छत्र मिळत नाही . आई बाबा आपल्याला आयुष्याला पुरणारे नसतात पण आहे तोवर त्यांचा सन्मान आणि त्यांनी केलेल्या आपल्या सुखासाठीच्या त्यागाची आपण किंमत ठेवावी. त्यांची सेवा करावी. हि जाणीव सगळ्यांना झाली ना तर खर्च या जगात वृद्धाश्रमाच नामोनिशाण च राहणार नाही.

चालावयास मज शिकवले तू हात धरुनी,

बोलावयास आणिक लाडीगोडी करुनी,

तुजपरी आई जीव मज कोण लावी,

बाबा सारखे फिरावयास कोण नेई,

तुम्हावाचून मज जग हे असे परके,

सर्वाहूनी मज आई बाबा तुम्ही लाडके,

नको मज पैसे सुख सोयी आणिक काही,

प्रेमाच्या तुमच्या सर कशातही नाही,

जरी मी जिंकेन या दाही दिशाही,

आई बाबा तुम्हा विना अस्तित्व माझे नाही

अस्तित्व माझे नाही...

खरंतर या कडव्यामध्ये सहसा, लोक आईच्या प्रेमाविषयी आणि आपुलकीबद्दल बोलतात, ज्यात वडिलांच्या प्रेमाकडे दुर्लक्ष केले जाते. आईच्या प्रेमाबद्दल सर्वत्र, चित्रपटांमध्ये, कार्यक्रमांमध्ये आणि बऱ्याच गोष्टींबद्दल वारंवार बोलले जाते. पण, आपण हे ओळखण्यास अपयशी ठरतो ही एक वडिलांची शक्ती आहे जी सहसा दुर्लक्ष करते.

वडील हे एक आशीर्वाद आहे जे बहुतेक लोकांच्या जीवनात नाही. असे म्हणणे देखील चुकीचे ठरेल की प्रत्येक वडील त्यांच्या मुलांसाठी एक आदर्श नायक आहेत कारण तसे नाही. तथापि, जेव्हा एखादी आदर्श व्यक्ती असेल तेव्हा मी माझ्या वडिलांचा दुसरा विचार न बाळगता आश्वासन देऊ शकतो. आज वडिलांबरोबर मम्मी,आजी -आजोबा,माई-आबा,भाऊ-वहिनी असं आनंदी कुटुंब आहे.त्यात वडील हे आमच्या कुटुंबाचा कणा आहेत.

"छत्रपती शिवाजी महाराज"

महाराष्ट्र माझा होता अंधारात
औरंगजेबरूपी अजगराच्या विळख्यात...
अडकली होती भवानीमाता माझी
गुलामरूपी साखळदंडांच्या बेड्यांत

तेव्हा घेतला एका प्रकाशाने जन्म
शिवनेरीही झाला धन्य
होते त्याच्यावर जिजाऊचे संस्कार
आणि पाठीवर दादोजींचा हात
डोक्यावर जिरेटोप व हाती भवानी तलवार
घातला स्वराज्याचा पाया छातीवर शोषून वार

होता तो सिंहाचा छावा
खेळून गनिमी कावा
माजवून रणदुंदुभी रणांगणात
खेचून आणला विजय त्यानं आपल्या अंगणात
जिंकून घेतलं आकाश त्यानं
जिंकून घेतले दुर्ग
विशाल सागरालाही पायबंध घातला त्यानं
बांधून सिंधुदुर्ग

नजर त्याची गरूडापरी
पडली सिद्धिच्या जंजिरावरी
केली त्यानं नऊवेळा स्वारी
तरीही पडलं अपयश पदरी
असेल का दुःख यापरी

म्हणून थांबला नाही तो
झुकला नाही तो
पेटून उठला तो मर्दमराठा
भिडला थेट मुघलांना
दिलं त्यानं आव्हान डच, पोर्तुगीजांना
घेतलं अंगावर त्यानं ब्रिटिशांना
शेवटी मराठ्यांचा राजाच तो
पुरून उरला सगळ्यांना

बसून त्यानं दख्खनच्या भूमीं...त
हालवलं त्यानं दिल्लीचे तख्त
उडवली त्यानं दाणादाण औरंगजेबाची
नाव होतं त्याचं "छत्रपती शिवाजी"

- प्रा. घाडगे ललित कैलास
बी. एस्सी. विभाग प्रमुख

शेतकरी

शेतकऱ्याच्या डोळ्यात पाणी

पाणी कमी शेतीला

भाव नाही मालाला

झुंज त्याची पावसाची

कुटुंब त्याच उपाशी

घेतो तो दुःखात फाशी

सांगा जीवन जगू कस पोट माझं भरू कस

रात दिन करुनि कष्ट

भाव मुळे होतोय नष्ट

सांगा तुम्ही आम्हाला स्पष्ट

सरकार का झालं दुष्ट

सांगा तुम्ही आम्हाला स्पष्ट

सरकार का झालं दुष्ट

अहोरात्र करुन काम

मालाला आमच्या कमी भाव

उरलेल्या पैशात सावकार बी

मारत असतो त्याच्यावर ताव

सांगा जीवन जगू कस पोट माझं भरू कस

- प्रा. जाधव डी. डी.

बी. एस्सी. विभाग

आई जिजाई...

महाराष्ट्राची ही पावन भूमी
संताची लाभली पुण्याई
भगवी पताका शिवनेरीची
फडकू दे आता दारोदारी
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ १ ॥

एक एक थेंबातुन दुधाच्या
पाज शौर्य तव बाळासी
नको खेळणी नकोत गोष्टी
नको रात्री ती अंगाई
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ २ ॥

होउनी मैतर, मावळा, दादोजी
शिकव रणांगण आणि लढाई
निष्पापांचे रक्त सांडते
अश्रु ढाळी माय भवानी
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ ३ ॥

घर आपुलेच जाहले रणभूमि
आपल्यांशिच आपली लढाई
ओरबाडुनि माझ्या मातृभूमीला
राज्यकर्ते आपुली भाजती पोळी
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ ४ ॥

होईल का ग पुन्हा एकदा
इतिहासाची पुनरावृत्ती
एक जाणता राजा मांगे
धाय मोकलून माय मराठी
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ ५ ॥

संहार करू दे
विनाशाचा, नराधमांचा, आतंकाचा
लखलखु दे तलवार विजयी
गर्जु दे पुन्हा एक मर्द मराठा
सह्याद्रीच्या कडेकपारी
घडव पुन्हा एक शिवबा आता
आई तूच हो जिजाई ॥ ६ ॥

- प्रा. घाडगे ललित कैलास

बी. एस्सी. विभाग प्रमुख

बाप

माझ्या डोळ्यातली आसवं
कुणी मायेन पुसतांना
उरी हुंदका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

त्याच्या फाटक्या सदऱ्याला
किती ठिगळं जोडल्याली
उभ्या आयुष्याला त्यानं
कशी कातर लावल्याली
मला कसंस होतंया
कुणी बाबा म्हणतांना
उरी हुंदका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

भरविला घास मुटका (घास)
माझ्या इवल्या मुखात
त्याचा वरम (स्वभाव) कष्टाचा
पण सदा मी सुखात
त्यानं बगीतली सपनं
पाला उसाचा काढतांना
उरी हुंदाका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

माझ्या आंगावरी त्यानं
रग मायेचा घातलेला
झोपडीत गळतांना
बाप तसाच झोपल्याला
त्याच्या अनवाणी पायांना
असं चटकां बसतांना
उरी हुंदका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

सदा चालू वढाताणा
न्हायी भूकच बी भान
काया झिजविली परी
नाही लवली ती मान
माझ्या जिदगीचं त्यानं
असं भविष्य लिवतांना
उरी हुंदका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

म्या लिवाया शिकलो
मग सभेत बोललो
आज फुलात चाललो
पण काटे का बोचल्ये
त्याच्या कष्टाचं चीज मी
असं रात्रंदिन करतांना
उरी हुंदका दाटतोया
गोष्ट बापाची सांगताना...

उभा जलम घालवला
आशा पेटत्या वणव्यात
पण भजले मी कशी
त्याच्या मायेच्या पावसात
दिला सबुद मी त्याला
शेवटच्या वक्तला
माझं जीवन घडवीन
नाव तुमचंच घेतांना...

- प्रा. पवार एस. के.
बी.बी.ए विभाग

माझे गुरु : माझे शिक्षक

ते आज अचानक
रस्त्याने जातांना दिसले
वयापेक्षा थोडे जास्त थकलेले भासले

मी धावत जाऊन
त्यांना तेथेच थांबवले
त्यांच्या उपकाराने
मला पाठीत वाकवले

नमस्कारासाठीचे हात
त्यांनी मध्येच थांबवले .
मला उभे करून
आपल्या गळ्याशी लावले ...

"किती मोठा झालास तु?"
त्यांचे डोळे पाणावले.
तो प्रेमळ स्वर ऐकून
माझेही बांध सारे फुटले
गर्वाने रूंद त्यांच्या छातीत
मी स्वतःला सोपवले

"काय करतोस आता"
गुरुजींनी मला विचारले.
माझी प्रगती ऐकून
ते खुपच सुखावले
"शाळेत किती रे मार खायचास?"
ते गमतीने म्हणाले
"घरी चला" म्हणताच
एकदम गोड हसले

डोक्यावर हात ठेवून,
पुन्हा येईन म्हणालो.
माझ्या सारख्याच कुणासाठी
तरी ते लगबगीने निघाले ...

आयुष्यातील त्यांचे स्थान
नेहमी सर्वात आधीच राहिल ,
घडविले ज्यांनी मला त्यांचे ऋण
नेहमी राहतील .

- Asst. Prof. H.B. Aher

Dept Of Botany.

शोध

गुदमरल्यागत होतय फार आता, मी वारा शोधतोय.

अंधारलेल्या वाटासाठी एक तारा शोधतोय.

माणूस पण हरवल आहे माणसातलं, ते माणूसपण शोधतोय.

लोकांच्या या गर्दीमध्ये मी आपलेपण शोधतोय.

खूप आहेत धर्म जगात, त्यात माणुसकीचा धर्म शोधतोय.

आणि अविचारी या जगामध्ये मी विचारातल मर्म शोधतोय.

शांत झालेल्या जनसागरात, मी उसळलेल्या लाटा शोधतोय.

अन् गरिबांनाही चालण्यासाठी मी आडोशाच्या वाटा शोधतोय.

रडणारे डोळे पुसण्यासाठी, मी मायेचे हात शोधतोय.

अन् अशाच हातांना बळ देण्यासाठी, मी आपल्यासारख्यांची साथ शोधतोय.

-प्रा.गोरे योगेश बाबासाहेब

एकदा ...!

एकदा शांत जालाशायाकाठी निवांत बसावे
पुनवेच्या चांदण्याचे जळी प्रतिबिंब
दिसावे आकाशी ...
दूर तमाला सारून प्रकाशाने उजळावे
नभाच्या नक्षत्रांना स्वरमालेत गुंफावे मनी...
मनसोक्त विहारावे शारदीय टिपूर
चंद्र – चांदण्यात ...
मोहरून जावे मन शीतल वाऱ्याने
तरून वेलीच्या छायेतून झीरपावे चांदणे ...
लक्ष चंद्र ज्योतींनी अंबरी त्रिपुर चेतवावे ...
उमटावे पडसाद आतषबाजीचे
वसुंधरेवर रंगीत-संगीत
रोज वाटते पडावे सुंदर स्वप्न बिलोरी
लकलकनाच्या तारकांनी नभांगण सजावे ...
निजलेली यामिनी नि पहावी पहाट
दिसे पानोपान मोती ...

- प्रा. बिडगर तुषार
(इंग्रजी विभाग)

नव्या पर्वाची चाहूल

सूर्य आपल्या तेजाने गारव्याला होता जाळत

संगे शिवनेरी वर भगवा ही होता खेळत

ही होती एका नव्या पर्वाची चाहूल

शिवजन्माने पडणार होतं पहिलं मराठी पाऊल

प्रत्येक रडणाऱ्या चा एक एक अश्रू जिजाऊ ने साठवला होता

आणि, तोच अश्रू आई भवानीच्या चरणी वाहून धनी मराठ्यांचा मागवला होता.

एक दिवा जो असा पेटला वात न ज्याची विझली हो

आसमंत फाडीला ज्याने ती गर्द नभातली बिजली हो

काळ्या रात्रीत जो न ढळला असा तो ध्रुवतारा हो

अशा या शिवछत्रपतींना माझा मानाचा मुजरा हो

माझा मानाचा मुजरा...

- प्रा. घाडगे ललित कैलास

बी. एस्सी. विभाग प्रमुख

मैत्री

जोडी तुझी माझी
किती दिसते छान
राहू दोघे संगे
नको सन्मान !

जरी मी लहान
दाढी आहे छान
सोबत राहू दोघे
लोक होतील हैराण!

कट्ट्यावरचा चाह
वाटतो तटपुंज्या
पण पैश्याचा मानाने
देत ना थोडा खमंग !

मित्र आहे तू माझा
दोस्त आहे मी तुझा
जीवन भर साथ देशील
भरोसा आहे माझा !

आई आहे तुझी
मावशी आहे माझी
एका ताटात जेवू
आपण दोघे भाऊ !

क्षणभराची मैत्री नको
आयुष्यभराची साथ हवी,
विसरू नको मला
मैत्रीची हाक हवी...!

- प्रा. पवार टी. व्ही.

हिंदी लेख

हिंदी कहानी साहित्य का परिवर्तित स्वरूप

प्रा. थोरात जितेंद्र सुदाम
हिंदी विभागाध्यक्ष,

हिंदी कहानी आज बहुत अधिक प्रौढ़, जटिल, संश्लिष्ट हो गई है, उसे 'रस-सिद्ध' पाठक की शास्त्रीय प्रबुद्धता से नहीं, आज के संपूर्ण भाव-बोध में जीने वाले की सहानुभूति से ही समझा जा सकता है।

हर कहानीकार अपने लेखन काल में सभी तरह की कहानियाँ लिखता है और परंपरा तलाश करनेवाले अपने-आपको किसी भी कहानी से आसानी से जोड़ सकते हैं।

हिंदी कहानी साहित्य के प्रमुख हस्ताक्षर :

प्रेमचंद :

प्रेमचंद की कहानियों में मूल चेतना-बिंदू कोई सामाजिक आदर्श है, जो यथार्थ के तनावों के भीतर से गुजरता हुआ स्थापित होना चाहता है। प्रेमचंद की कहानियाँ समकालीन जीवन यथार्थ की गहरी पहचान से उदभूत हैं। यथार्थ की पहचान, दो स्तरों पर होती है। एक तो समकालीन जीवन में लक्षित होने वाले संबंधों, प्रसंगों, समस्याओं, घटनाओं, हालचालों आदि की स्वीकृति के स्तर पर, दूसरे इनके मूल में कार्य करने वाली केंद्रवर्ती चेतना की समझ के स्तर पर। वास्तव में असली यथार्थ-दृष्टि इस दूसरे रूप में ही दिखाई पड़ती है। प्रेमचंद ने अपने समय के भारतीय समाज के अनेक वर्गों के पात्रों, उनके आपसी संबंधों, उनसे संबद्ध विविध समस्याओं, नवीन घटनाओं और परिस्थितियों, व्यापारों और भावात्मक-चिंतात्मक स्थितियों का बड़ा प्रामाणिक चित्र खींचा है। इन सारी चीजों को प्रभावित करने वाली केंद्रवर्ती अर्थचेतना को सर्वत्र रेखांकित किया है।

अर्थ का दबाव लगभग उनकी सारी सामाजिक कहानियों में है। 'पंच-परमेश्वर' कहानी में अर्थ दो मित्रों के संबंधों में तथा जुम्नन शेख और खाला के संबंधों में तनाव पैदा करता है, भावात्मक मूल्यों को आघात करता है। 'कफन' कहानी में अर्थ का दबाव पति-पत्नी, बाप-बेटे के भावात्मक संबंधों को ही नहीं कुचलता बल्कि समाज में प्रचलित नैतिकतावादी धारणाओं का भी मजाक उड़ाता है। 'नमक का दारोगा' में अर्थजन्य दबाव का एक भारी पहाड़ न्याय और सत्य के ऊपर झुका हुआ है और सत्य तथा न्याय के पक्षधर कहे जाने वाले अनेक लोग तथा संस्थाएं उस दबाव को और भारी करके सत्य का गला घोट देते हैं।

प्रेमचंद की कहानियों में आने वाले पात्र अपनी स्थिति और मनःस्थिति के अनुरूप भाषा बोलते हैं। प्रेमचंद की कहानियों की भाषा बोलचाल की बहती हुई भाषा होती है जिसमें पात्रों और परिवेश के अनुसार संस्कृत और उर्दू के तत्सम, तदभव शब्दों और कभी-कभी देशज शब्दों का प्रयोग होता रहता है।

प्रेमचंद की कहानियों में 'बड़े घर की बेटी' का बड़प्पन, 'बाल-विवाह' का विरोध, विधवा-विवाह का समर्थन सुधारवाद के अंतर्गत ही आता है। पर क्रमशः उनमें परिवर्तन आया और उन्होंने यथार्थ भारतीय जीवन को

झाँकने का पूरा प्रयास किया। इस देश के मध्यवर्गीय समाज को इतने वैविध्य के साथ कहानियों में चित्रित करने का प्रयत्न किसी अन्य व्यक्ति ने नहीं किया। कुछ ही कहानियाँ लिखने के बाद प्रायः कहानीकार अपने को दुहराने लगते हैं किन्तु प्रेमचंद ने अपने को दुहराया नहीं है। यह उनकी दृष्टि-व्याप्ति का सूचक है। घरेलू जीवन की समस्याओं तथा सामाजिक जीवन की विडम्बनाओं को जिस ढंग से उन्होंने चित्रित किया है वे बहुत जटिल तो नहीं पर तात्कालीन परिवारों और संस्थाओं को उजागर करने में पूर्णतः समर्थ हैं।

जयशंकर प्रसाद :

प्रसाद की कहानियों का संसार भावात्मक है। प्रसाद के स्वप्न उनकी पूरी कथा में व्याप्त होता है। परिणाम यह होता है कि वह समस्त विषम यथार्थ को अपने में डूबोये रहता है। अर्थात् भावात्मकता वस्तुतत्त्व को अपने निर्माण के लिए चुनती है, उठाती है और पूरी कहानी भाव की एक ऐसी चांदनी बन जाती है, जिसमें जगह-जगह डूबती-उभरती वस्तुगत आकृतियाँ लक्षित-अलक्षित होती रहती है।

प्रसाद की कहानियाँ एक श्रेष्ठ रोमांटिक कवि की कहानियाँ हैं। इसलिए उनका शिल्प काव्यात्मक और नाटकीय है। किन्तु उनके अंतिम कहानी संग्रह 'इंद्रजाल' (1936 ई०) में संग्रहीत इंद्रजाल, गुंडा, सलीम, विरामचिन्ह से उनकी यथार्थोन्मुखी प्रवृत्ति को पहचाना जा सकता है। पर रोमांटिक होने के कारण वे आदर्शवादी थे।

उनकी कितनी ही कहानियाँ ऐसी हैं जिनमें आदि से अंत तक भारतीय संस्कृति एवं आदर्शों की रक्षा का सफल प्रयास किया गया है। उनकी कुछ श्रेष्ठ कहानियों के नाम हैं : आकाशदीप, गुंडा, पुरस्कार, सालवती, स्वर्ग के खंडहर में आँधी, इंद्रजाल, छोटा जादूगर, बिसाती, मधुआ, विरामचिन्ह, समुद्रसंतरण। अपनी कहानियों में जिन अमर चरित्रों की उन्होंने सृष्टि की है, उनमें से कुछ हैं - चंपा, मधुलिका, लैला, इरावती, सालवती और मधुआ का शराबी, गुंडा का नन्हकूसिंह और घीसू जो अपने अमिट प्रभाव छोड़ जाते हैं।

जैनेन्द्र :

जैनेन्द्र ने प्रेमचंद की परंपरा को आगे बढ़ाने के स्थान पर उससे टकराहट अनुभव की। उन्होंने कहानी को एक सीधी रेखा में आगे बढ़ाने के स्थान पर उसे एक नया मोड़ दे दिया। इस मोड़ से आरंभ होने वाली कहानी अपनी चेतना और संरचना दोनों में नयी थी।

जैनेन्द्र की कुछ महत्वपूर्ण कहानियों के माध्यम से इस बात को समझा जा सकता है। 'पत्नी', 'जाह्नवी', 'समाप्ति', 'खेल', 'चोर' आदि इनकी कई कहानियाँ महत्वपूर्ण कहानियाँ हैं। 'पत्नी' में एक अत्यंत घरेलू वातावरण में मध्यवर्गीय पत्नी का सहज चित्रण है। एक अनपढ़ या मामूली पढ़ी-लिखी पत्नी अपने चुल्हे-चौके, घर-गृहस्थी की गंध से सनी हुई अपने राष्ट्रसेवी पति के प्रति क्या अनुभव करती हुई गुजरती रहती है इसका बड़ा ही सहज परंतु तीखा अहसास यह कहानी जगाती है।

‘जाह्नवी’ इनकी दूसरी महत्त्वपूर्ण कहानी है। इसमें एक प्रेम में टूटी हुई स्त्री की मानसिक दशा की अभिव्यक्ति है किंतु यह सारी अभिव्यक्ति एक अनुकूल परिवेश- बिंब के माध्यम से है।

‘चोर’ कहानी में बच्चे के मन में अंकित भय और उसे उत्पन्न करने वाली परिस्थितियों का बड़ा ही सुंदर चित्र है। वास्तविक चोर से बच्चे का साक्षात्कार उस भय को समाप्त कर देता है, इस सत्य की प्रतीति से कहानी समाप्त होती है।

‘अपना-अपना भाग्य’ एक ऐसी ही कहानी है। नैनीताल की सुंदर पृष्ठभूमि में लेखक ने वैभव और दारिद्र्य, भय और अभाग्य दोनों की घोरता को अपनी सहज शैली में मूर्त किया है- “कहने को प्रकृति एक ही हैं किन्तु उसके कई पहलू हैं। एक सुंदर पहलू है, दूसरा असुंदर।

अज्ञेय :

अज्ञेय की कहानियाँ अज्ञेय की संवेदनाओं की ही नहीं, उनके अध्ययन-मनन और एक बौद्धिक दृष्टि का भी परिचय देती चलती हैं। उनके आगमन के साथ कहानी नई दिशा की ओर मुड़ी। जिस आधुनिकता बोध की आज बहुत चर्चा की जाती है उसके प्रथम पुरस्कर्ता अज्ञेय ही ठहरते हैं- काव्य में भी, कथा-साहित्य में भी।

आरंभिक कहानियों में रोमानी विद्रोह दिखाई पड़ता है। लेकिन क्रमशः वे रोमांस से हटते गये। अहं के विसर्जन का उल्लेख वे बार-बार करते हैं, यह रोमांस से अलग होने का प्रयत्न ही है।

अज्ञेय की श्रेष्ठ कहानियों में उनके अहं ने दखल नहीं दिया है। इसलिए वे अपनी संश्लिष्टता में अपूर्व बन पड़ी है। ‘विपगाथा’, ‘परंपरा’, ‘कोठरी की बात’, ‘रोज़’, ‘शरणार्थी’, ‘जयदोल’ और ‘ये तेरे प्रतिरूप’ उनके कहानी संग्रह हैं।

पहले दोनों संग्रहों की कहानियों में अहं का विस्फोट और रोमानी विद्रोह है। शरणार्थी की कहानियाँ बौद्धिक सहानुभूति से प्रेरित होने के कारण रचनात्मक नहीं बन पड़ी हैं। पर ‘जयदोल’ संग्रह की कहानियाँ अपना विशिष्ट स्थान रखती हैं। इस संग्रह की अधिकांश कहानियों में अहं पूर्णतः विसर्जित है।

‘रोज़’ कहानी में एक विषम परिवेश में एक जीवंत व्यक्तित्व विशेषतः नारी का व्यक्तित्व किस प्रकार पथरा कर अवसन्न उदासी रेंगने लगती है, यह कहानी इसी संवेदना की अभिव्यक्ति करती है। मालती के भीतर के अकेलेपन, एकरसता और टूटन के दर्द को कहानी में स्वाभाविक रूप से व्यक्त किया है।

भगवती प्रसाद वाजपेयी :

भगवती प्रसाद वाजपेयी भी मनोवैज्ञानिक कहानीकारों में अपना महत्त्वपूर्ण स्थान रखते हैं। इनकी कहानियों का भी मूल दमित यौन-वासना है। दमित यौन-वासना के दर्द और उदात्तीकरण के ताने-बाने से बुनी हुई इनकी कहानियाँ अपना एक विशेष प्रभाव छोड़ती हैं।

भगवती प्रसाद वाजपेयी की - 'मिठाईवाला' 'निंदिया लागी', 'सीढ़ियाँ', 'टिकुली', 'खाली बोतल' आदि कहानियाँ यौन-संदर्भों की कहानियाँ हैं।

'मिठाईवाला' कहानी में दर्द का उदात्तीकरण वात्सल्य के संदर्भ को लेकर है। मिठाईवाला अपने मृत बच्चों के दर्द को भुलाना चाहता है इसलिए वह अन्य अनेक बच्चों को मिठाई खिलाता है या बांसुरी की तान सुनाता है।

यशपाल :

यशपाल शुरू में राष्ट्रीय संग्राम के एक सक्रिय क्रांतिकारी कार्यकर्ता थे। इसलिए साहित्य के वे साधन समझते थे, साध्य नहीं। स्पष्ट है कि उनकी कहानियाँ किसी न किसी उद्देश्य की पूर्ति के लिए लिखी गई हैं।

यशपाल की कहानियाँ – 'पिंजड़े की उड़ान', 'वो दुनिया', 'पतिव्रता', 'प्रतिष्ठा का बोझ', 'ज्ञानदान', 'धर्मरक्षा', 'परदा', 'काला आदमी', 'चार आना', 'अभिशाप्त', 'तर्क का तूफान', 'भस्मावृत चिन्गारी', 'फूलों का कुर्ता', 'पराया सुख', 'उत्तमी की माँ' आदि।

यशपाल क्रांतिकारी रहे हैं- अंग्रेजी राज्य के विरुद्ध लड़ने वाले। 'साग' जैसी कहानी में लेखक ने अंग्रेजी राज्य के विरुद्ध अपना स्वर उंचा किया।

यशपाल मध्यवर्गीय जीवन-यथार्थ के कुशल पारखी हैं। 'फूलों का कुर्ता' में लेखक ने बड़े ही कलात्मक ढंग से यह व्यक्त किया है कि हमारा मध्यमवर्ग अपने को ढकने के प्रयास में नंगा हो जाता है।

'पराया सुख' कहानी बेहतर जिंदगी जीने की कामना और उच्च वर्ग से प्राप्त सुविधा के दबाव में मध्यवर्गीय व्यक्ति की खोती हुई पहचान का अहसास दिलाती है।

पांडेय बेचन शर्मा, 'उग्र' :

प्रेमचंदोत्तर हिंदी कथाकारों में उग्र का अपना अलग व्यक्तित्व है। उग्र स्वभाव से बड़े ही स्वच्छंद और व्यवस्था- विरोधी रहे हैं। इसलिए उनकी शैली में एक मस्ती है, आत्मीयता है। उग्र की अधिकांश कहानियाँ राजनीतिक और सामाजिक हैं।

उनकी 'जल्लाद', 'चांदनी', 'उसकी माँ' आदि श्रेष्ठ कहानियोंको इस संदर्भ में देख सकते हैं। 'जल्लाद' के क्रूर कर्म के पीछे छिपी उसकी बलिदानी ममता का, 'उसकी माँ' में क्रांतिकारी बच्चों के प्रति एक दीन-हीन अनपढ़ माँ के अगाध वात्सल्य, बलिदान और शक्ति का, देश के वास्ते बच्चों के आत्मबलिदान का और 'चांदनी' में अपने सच्चे प्रेम के लिए एक सामान्य बालिका की एक बड़ी शक्ति से टकराहट और बलिदान का बड़ा मर्मस्पर्शी चित्रण हुआ है।

परंपरागत हिन्दी कहानियों से अलगाने के लिए इन्हें नई कहानियाँ कहा जाने लगा। कुछ लोग इन कहानियों को पूर्ववर्ती पीढ़ी की कहानियों का विकास मानते हैं और कुछ परंपरा से काटकर या उसे अस्वीकार कर इसे एकदम नई कहने की हठधर्मिता से बाज नहीं आते। वस्तुतः इन नामों में कुछ अर्थपूर्ण नहीं है।

नई कहानी से भी अपने को अलगाने के लिए और नाम रखे गये- सचेतन कहानी, अकहानी आदि। पर नामों पर बहस करना बेमानी है। कहानी तो कहानी है। युग परिवर्तन के साथ उसकी प्रवृत्तियाँ बदलेंगी ही। स्वतंत्रता – प्राप्ति के कुछ ही वर्षों बाद भारतीय परिवेश में प्रसन्नता – अवसाद के विरोधी स्वर सुनाई पड़ने लगे। स्वतंत्रता की प्राप्ति एक रोमेंटिक घटना थी। ग्राम तथा उसके अंचल से संबद्ध कहानियों में रोमानी यथार्थ चित्रित हुआ है।

शिवप्रसाद सिंह, मार्कण्डेय और फणीश्वरनाथ रेणु की कहानियों को इसी कोटि में रखा जा सकता है। उनकी कुछ कहानियों में जीवन भी मिलता है। किंतु इस तरह की अधिकांश कहानियाँ, जाने-समझे और आंशिक रूप से भोगे यथार्थ पर आधारित होने पर भी, पुराने मूल्यों का ही प्रतिपादन करती हैं। इन दो दशकों में देखते देखते दादा, बाबा, माई के प्रति व्यक्त की गई आस्था उलट गई और वह पुराने-नए मूल्यों के संघर्ष के रूप में चित्रित की जाने लगी। यह टकराहट नए बदलाव की सूचना देती है।

आधुनिक जीवन कुछ ऐसा टूट गया है कि पुराने सारे संबंध बदल गए हैं। रागपूर्ण संबंध अपने तनावों में मूल्यहीन होने के साथ अर्थहीन भी हो गये हैं। मोहन राकेश ने इन तनावों को मुख्य रूप से अपनी कहानियों में व्यक्त किया है। कमलेश्वर तनावों के बीच मूल्य दृष्टि की तलाश करते हैं। निर्मल वर्मा मूलतः रोमेंटिक होते हुए भी कुछ कहानियों में आज की सामाजिक विडंबना – निरर्थक चीख – को प्रभावशाली ढंग से चित्रित करते हैं। धर्मवीर भारती, रघुवीर सहाय और नरेश मेहता कवि पहले हैं और कहानीकार बाद में। इनमें भारती का व्यक्तित्व सबसे अधिक निर्लेप, क्षमतावान और मूल्यपरक है।

श्रीकांत वर्मा, राजेंद्र यादव, मन्नू भंडारी, उषा प्रियंवदा, कृष्णा सोबती वर्मा, कृष्ण बलदेव वैद, राजकमल चौधरी आदि तनावों के ही कहानीकार हैं। ये तनाव, पति-पत्नी, पिता-पुत्र, भाई-बहन, प्रेमी-प्रेमिका सभी में दिखाई पड़ेंगे। व्यक्ति और समाज के बीच गहरी खाई पैदा हो गई है। तनावों के बीच रहने वाले व्यक्ति अपने को अकेले, अजनबी पा रहे हैं। यह इस देश के बुद्धिजीवियों की ही स्थिति नहीं है। अन्य देशों के लोग भी इस स्थिति का और भी तीखेपन के साथ अनुभव कर रहे हैं। सारा जीवन इतना जटिल और यांत्रिक हो गया है कि मनुष्य यंत्रगतिक हो चला है। उसकी अपनी पहचान गुम हो गई है। स्थिति यहाँ तक बिगड़ गई है कि उसके लिए ज़िंदगी का अर्थ है कि वह अर्थहीन है।

एक और पीढ़ी। यानि ज्ञानरंजन, दूधनाथ सिंह, विजयमोहन सिंह, रवीन्द्र कालिया, महेन्द्र भल्ला आदि की कृतियाँ इनकी कहानियों में आधुनिकता का वह रूप है जो ऊब, घुटन, व्यर्थता आदि को अभिव्यक्त करता है। ये कहानीकार प्रायः त्रासद मानवीय स्थितियों से उबर नहीं पाते। इन कहानीकारों में ज्ञानरंजन की दृष्टि सर्वाधिक संतुलित, गैर रोमानी और नए उन्मेषों को पकड़ पाने में समर्थ है। अगले दौर के कहानीकारों की सूची लंबी है- काशीनाथ सिंह, इब्राहिम शरीफ, इजराइल, विश्वेश्वर, सुधा अरोड़ा आदि। काशीनाथ सिंह और इब्राहिम शरीफ ने

आधुनिकता से अलग हट कर जीवन की विसंगतियों में ही सही रास्ते की तलाश की कोशिश की है। अर्थहीन जीवन को अर्थ देने की यह प्रक्रिया स्वस्थ प्रवृत्ति की सूचक है।

इस प्रकार हिंदी कहानी साहित्य परिवर्तित होता रहा है और होता रहेगा।

संदर्भ ग्रंथ :

१. हिंदी कहानी : अंतरंग पहचान - रामदरश मिश्र
२. कहानी स्वरूप और संवेदना - राजेन्द्र यादव
३. नयी कहानी : पुनर्विचार - मधुरेश
४. कहानी : नयी कहानी - नामवर सिंह

जिंदगी

गुजरी हुई जिंदगी को
कभी याद न कर,
तकदीर में जो लिखा है
उसकी फिर्याद न कर ...

जो होगा वो होकर रहेगा,
तु कल की फिकर में
अपनी आज की खुशी बर्बाद न कर ...

हंस मरते हुये भी गाता है और
मोर नाचते हुये भी रोता है ...

ये जिंदगी का फंडा है बॉस
दुखोवाली रात निंद नहीं आती
और खुशी वाली रात कौन सोता है ...

Prof. wakchoure M.S.

B.Sc

"शूर सैनिक"

मौत शहीदो की पायी तो आंखो मे आसु मत लाना ।
घर जाके मत कहना तू साथी संकेतो से बता देना ।
माँ ने अगर पूछा तो रे साथी खाली गोद दिखा देना ।
फिर भी अगर ना समझे तो साथी जलता दिया बुझा दे ना ।
बहन अगर पूछे तो रे साथी मुझा फुल दिखा दे ना ।
फिर भी अगर ना समझे तो साथी राखी तोड बता देना ।
पत्नी अगर पूछो रे साथी माँग सिंदूर मिटा दे ना ।
फिर भी अगर ना समझे तो साथी ।
कंगन तोड बता देना ।
जनता अगर पूछे तो रे साथी सुनी राह दिखा देना ।
फिर भी अगर ना समझे तो साथी जलती चीता दिखा देना ।
मौत शहीदो की पायी तो आंखो में आसू मत लाना...
आंखो मे आसु मत लाना ... ।

प्रा. दिपक सुभाष मढवई (पाटील)

राज्यशास्त्र विभाग

मिट जाते हैं हर गम
जब सामने आती हैं बेटियाँ।
माँ बाप के सपनों को
सहर्ष सजाती हैं बेटियाँ।।

चित्रकार - प्रा. जंजाळकर माधुरी रामदास
बी.एस्सी. रसायनशास्त्र विभाग

जिंदगी की हकीगत

एक बार

इन्सान ने कोयल से कहा

तू काली न होती

तो

कितनी अच्छी होती....

सागर से कहा

तेरा पाणी

खारा न होता

तो

कितना अच्छा होता....

गुलाब से कहा

अगर

तुझ में कांटे न होते

तो

कितना अच्छा होता

तब तीनों ने

एक साथ बोली

ये इन्सान

अगर

तुझ में दुसरो की

कामिया निकलने की आदत न होती

तो तू

कितना अच्छा होता....

- प्रा. आय. एन. बनकर
पदार्थ विज्ञान विभाग

बहन-बेटियाँ

बेटियाँ हँसती हैं तो घर की दीवारें करती हैं बात,
बेटियाँ दो दो घर सँवारें, चलती हैं बाता

बहन बेटियों के लिए हर सीने में प्यार हो, मुरुवत हो,
ये लायेंगी सुख समृद्धि की बौछारें, दिलों में न नफ़रत हो।

करता हूँ बहन बेटियों के लिए दुआएँ लाख,
गर कोई विपदा आए द्वार, वो हो जाएँ खाका

बहनें हँसती तो मैं भी बे-सबब ही हँसता हूँ,
दूसरों की बहनों को अपनी बहनें मानता हूँ।

बहन बेटियों से घर में सदा ही चहलपहल हैं,
आँगन में खुशियों की सौगातें, महकारें हरपल हैं।

जन्म से ही बेटियाँ साथ हैं, बहुत सारी याद हैं,
बहनें नेमते हैं तो बेटियों में सौभाग्य का वास हैं।

जब डाले कोई बुरी नज़र, उसका तो मैं काल बनूँ,
रहे जिस घर में बहन, उस घर का मैं पहेरेदार बनूँ।

क्या बताऊँ बहते हैं नीर, जज़्बातों की नाव में,
सोचता हूँ कि बेटियाँ तो हैं केवल मेहमान गाँव में।

न हो बहनें घर में तो फ़ीकी रहती हैं रंगोली वहाँ,
खुशियों को तरसे दामन, रोते हैं भाई कर्मवीर वहाँ।

- प्रा. थोरात जे. एस.

हिंदी विभाग

इंग्रजी लेख

5 Simple Ways to Keep Your Mind Sharp

- Prof. Bankar M.V.
HOD of B.B.A.

The importance of keeping your mind sharp cannot be overstated. We're all part of a fantastic intellectual and information economy, which thrives on ideas, creativity and intelligence. Keeping your mind sharp is sure to give you the edge over the competition, and more importantly lead to your own higher levels of happiness. Running a top PR agency takes its toll, and mindfulness is crucial

When your mind is in top shape, you will:

- Have greater motivation and focus
- Get more done
- Come up with more creative ideas
- Find inspiration more often
- Remember more
- Experience a better life

I'd like to share a few practices I've found are extremely beneficial in keeping my mind sharp and can help you as well:

1) Continue reading, absorbing knowledge and experiencing culture

Sorry to use a clichéd quote, but education is not preparation for life, education is life itself. It should be something pleasurable and done for intrinsic reasons above all else. Read blogs on subjects both within your field and in new fields you know nothing about; read books; watch lectures on fascinating new subjects; read about ancient societies; take in a new form of art you've never experienced; you get the idea. Challenge your mind to continually broaden your horizon and soak up new information like an infinite sponge (that's pretty much what it is, you should use it to do just that).

2) Learn a skill or craft you've never tried before like playing an instrument, composing music, painting, building a model airplane, or even coding computer programs.

Engage your mind in learning a new skill. You're never too old to do this, but this is definitely something you should start as young as you can. I started composing my own music at around 17, and in retrospect I wish I had started

even younger. You'd be surprised how much learning a new skill will open up many new paths in your mind and help you become even better at whatever you are already an expert at. You'll also open yourself up to tons of new connections and intellectual social circles by engaging yourself in a new hobby, form of art, or trade.

3) To improve memory don't write everything down

If you can, try this for a week: write down everything you need to do at the beginning of the week, as you normally would, but take your list and put it out of sight. Instead of keeping that list visible at your desk, internalize your projects and simply remember and know what needs to be done, prioritize it in your mind, and do it. Your brain is extremely powerful and you'll find that, in time, you may not have to write anything down to remember everything (you can still keep a list for reference, but it's great not to need it).

4) Give your mind time to assimilate knowledge

We live in a culture where we are constantly experiencing and learning new things and taking in new information. This is a great thing, I'm not going to go into the information overload spiel, I don't really believe in that anyway (you are in total control over how much information you take in at once). But in your process of absorbing new skills, knowledge and life experiences; internal analysis of yourself, what you have learned and where you are going is vital to put everything in proper perspective. Some people do it well during running, others through listening to music, and some people through making art. Find your own place that allows you to assimilate all you have learned and frequent it often.

5) Eat well, sleep well and exercise often

Giving your mind the proper rest and energy is essential to getting the best performance out of it. This one is pretty self explanatory, but people often forget that you need proper fuel and proper rest to function optimally. Also, putting your physical body through the paces is a surefire way to rejuvenate yourself mentally. If you're ever feeling stressed, out of inspiration, or depressed, a few days of nutritious food, good sleep and vigorous exercise will put you back to your full self soon enough.

LESSONS OF LIFE

Prof. Gaware M.B.

Dep of B.B.A.

Every situation has two sides like coin, but some time we engrossed to look at only one side so deeply we overlooks the other one which is equally important.

Ratan Tata And Ford:

This is the type of story that becomes the parable of legends, household stories that parents narrate to their kids at an impressionable age with the hope of molding them in the right direction. The word 'great' is not the only difference in 'just people' and 'great people'. The story I have, should tell the reason. TATA group is a leading business house in India. Apart from scale of business operations, they are also known for values observed in their business practices. Ratan Tata is another man, who continued the legacy of India's most trusted business. When someone is insulted, anger is the only outcome. However, great people can use this anger to plan business policies and goals.

Tata group launched its passenger car Tata Indica in year 1998. The group was led by Ratan Tata and it was his decision to enter in the passenger car business. Tata Indica was a failure in its first year and the experiment seemed to be failing. Many people started advising Ratan Tata that he should sell the passenger car business. Ratan Tata also agreed to this and a proposal was given to Ford, they showed interest too. Ratan Tata, along with his close team members reached Detroit to discuss the same. Detroit hosts Ford headquarter and considered and the automobile hub of United States. While the meeting went on for 3 hours, it seemed that the behaviour of Ford people was insulting toward Tata group representatives. In the meeting, chairman of Ford (Bill Ford) said to Ratan Tata, "why did you enter in the passenger car business when you were not knowing of it. It will be favor if we buy this business from you". Ratan Tata decided to move back home. While travelling, he was very tense as the feeling of being insulted was on his mind.

The JLR Deal-Ratan Tata After earlier failures, Tata Motors did well with its business of passenger cars but in the same period, Ford did very bad. In 2008, when Ford was on its way of bankruptcy, Tata Group offered Ford to buy

their luxury car brand Jaguar-Land Rover. Bill Ford, along with his team, reached "Bombay House". "Bombay House "is the headquarter of Tata Group. The deal was finalized for 2.3 billion US\$, which amounted to 9300 crore Indian Rupees at that time. Ford was incurring heavy losses from Jaguar-Land Rover division. In the meeting, Bill Ford said to Ratan Tata, "You are doing a big favor for us by buying Jaguar-Land Rover". Jaguar-Land Rover is now owned by Tata Group and is currently making profit.

This incidence was first disclosed by Pravin Kadle, who is the head of Tata Capital and was part of the team which had visited Ford headquarter along with Ratan Tata. Pravin Kadle told this story while receiving Y.B.Chavan award on behalf of Ratan Tata in Mumbai on 15th March 2015.

Think about remarkably successful entrepreneurs. They're logical. They're rational. In the face of crisis or danger or even gross incompetence, they remain steely-eyed, focused, and on point. They don't get angry-or at the very least they don't show their anger.

RATAN TATA BUYING JAGUAR FROM FORD IS NOT ACTUALLY A REVENGE STORY though most of people see it that way. Ratan Tata Chairman of Tata group of company, which is one of the leading business company in India. He is one of the India's most trusted business leader. And This is where Ratan Tata stands as a great business leader and he is recognized for it.

Life

Asst. Prof: Pawar .T.V

“Life” is like a war .It is like a due which is ultimately change because of environment.It is true .Where ambition cover your soul and fly high in sky But your soul does not exist .It is like an emotions .It is true where you swim in a deep Ocean of emotions and become an emotional fool. But you should live in present moment which is yours .

Conclusion :

Answer of life lies insite the person perception makes the attitude and attribute show in an action .In the life which makes us sometime successful or sometime failure .But you should live in present moment which is yours .

How to Stop Comparing Yourself to Others

- Assit.Prof-Bidgar T.B

It's really hard to be on social media and not compare yourself to others. Your body isn't good enough, your wardrobe isn't trendy enough, and your house isn't Pottery-Barn enough. It might even make you feel like you aren't enough. I'm talking to myself too. I'm totally fascinated and intrigued by how these beautiful, successful people live their lives. If I'm not careful, I can wind up spending hours a week scrolling through the lives of these people I may or may not even know, and it leaves me feeling not so great about myself. So, several years ago, I made a goal to stop comparing myself to others. And let me tell you: It hasn't been easy. With 24/7 access to view the best parts of everyone else's lives right on my phone, I know exactly how I measure up against every other mom, wife and speaker with a social media account.

Comparisons steal our joy, our paychecks and our sanity. If we don't stop comparing ourselves to others, we will constantly spend money and mental energy just trying to keep up! We need to break the comparison cycle because it's a game we'll never win.

The Root of Comparison

There's actually a biological reason we're prone to comparing ourselves to others. Our brain uses comparison to figure out how we measure up to other people. Thomas Mussweiler, a professor of organizational behavior, describes comparison this way: "It's one of the most basic ways we develop an understanding of who we are, what we're good at, and what we're not so good at." Most of the time, this calculation is made in a split second in the background, and we don't even realize it. But when we dwell on the highlights of other people's lives, it can quickly become toxic. We're wired for connection

and belonging, but if we constantly compare ourselves to others, we're putting our happiness, confidence and mental health at risk.

Real-Life Effects of Comparing Yourself to Others

There are so many negative effects of the comparison trap, and I'm sure you've felt them before. Here are a few that I've seen time and time again:

- Negative and anxious thoughts that are hard to come out of (known as rumination)
- Higher rates of anxiety and depression¹
- Overspending in effort to keep up with the Joneses

Study after study has shown that people feel worse about themselves after spending time on social media. And all that negativity is taking its toll on our mental health and our bank accounts.

A recent study found that keeping up with the Joneses causes' financial distress. And they discovered that, in neighborhoods where someone won the lottery, their neighbors were more likely to make large, visible purchases and—this is crazy to me—goes bankrupt!

You guys, these bankruptcies were 100% avoidable. This isn't a money issue—it's a heart issue. Those people saw their neighbors get an upgrade in lifestyle and, all of a sudden, they thought they needed one too—even though they couldn't afford it.

There's nothing wrong with enjoying a little luxury as long as it fits in your budget. However, when you pile up a bunch of stuff and go neck-deep into debt to buy it all just to impress your neighbor (in person or on Instagram), you don't even really own your stuff—it owns you. The debt takes over and steals all your income and you suddenly become a servant to the things you thought would make you happy.

I don't want you to form decisions out of comparing yourself to others. So, if you're ready to put the blinders on, stop comparing yourself to everyone else, and focus on your life, I want to show you how.

8 Practical Ways to Stop Comparing Yourself to Others

This is something I'm still working on myself. However, I can share with you some specific steps I've taken and principles I've applied to my own life to help me take my eyes off of other people and put them back on creating a life I love.

1. Practice gratitude.

This one habit changed everything for me. Several years ago, I opened the Notes app on my phone and typed out three things I could be grateful for right then and there. I wrote:

Early, quiet mornings before anyone are awake. My heath Coffee.

Those were the first three things that came to mind. I didn't spend much time analyzing or dwelling on the goodness of my life. And I certainly didn't shed a tear. This was not a Hallmark-movie moment! I'm not sure I even felt much change at the time.

But now? That Notes app is my lifeline.

What started as a simple gratitude experiment has grown to encompass every kind of joy—both big and small—that floods my life. I add to the list each morning, and I revisit the list whenever I need a reminder of God's care and blessings in my life.

2. Unlock the power of contentment.

Gratitude leads to contentment, which allows you to be in a state of joy and satisfaction no matter what your circumstances. You're happy with where you are in life and aren't worried about what other people are doing.

That doesn't mean you don't have goals for the future or that you aren't working toward being a better person tomorrow than you are today. And it definitely doesn't mean that you're stagnant or that you're choosing to sit around and do nothing new, exciting and challenging with your life. It just means that you develop a peace about your life and a sincere enjoyment about what you have today without basing all your happiness on what you hope to achieve tomorrow.

3. Don't compare your life to everyone else's highlight reel.

Are you ready for my most shocking observation yet? Social media doesn't always reflect reality. Boom. (I know you know this, but have you ever really thought about it?)

It's usually not the complete picture of someone's life—it's just the highlight reel.

We're spending all this money and emotional energy just to keep up with a life we think everyone else is living and we're missing out on. And that is ruining not only our mental health, but our financial security as well.

Once you take your focus off of them and put it back on your own life, you can start to turn things around with your life and money.

4. Focus on your strengths.

You can be humble and still recognize your strengths, talents and accomplishments. You don't have to beat yourself up to be humble. In fact, that's a pretty unhealthy approach, and it's one of the biggest dangers of comparison living. The more we compare ourselves to others, the worse we feel about ourselves. That's a dangerous trap we've got to avoid.

Try writing down three things you really like about yourself—things you can identify as strengths. Don't just write “good people skills” like you'd put on a boring resume. Make them personal! Here are three of mine:

- I'm proactive. I like accomplishing things, so whether it's responding to edits on my next book or making dinner reservations, I'm always looking ahead and taking action.
- I love people. I may or may not have won Brentwood High School's "friendliest" superlative of my senior class. I really have always enjoyed being around people! Embracing this strength gives me the ability to make people feel loved and cared for when they hang out with me.
- I'm an amazing baby sleep trainer. Seriously. If I wasn't doing what I do for a living, I'd start a business around sleep training babies. What can I say? It's a gift. And it's a good one.

5. Celebrate other people.

Constantly comparing ourselves to others leads to us not cheering on the people who are working hard to get somewhere. And it makes it hard to celebrate with the ones who've accomplished something!

So, here's my challenge to you: When a friend tells you about her new job, be happy for her. If someone buys a new house, take part in their enthusiasm. If someone shares some great news with you, keep the focus on them instead of turning it back to yourself. Find big and small ways to celebrate other people's accomplishments!

The Bible says, "Rejoice with those who rejoice" (Romans 12:15, NIV). **Don't feel like you're losing just because someone else is winning.** Their success has nothing to do with you, so celebrate their success sincerely while you keep working toward your own success.

6. Learn to compete with yourself instead of others.

Instead of focusing on where you are compared to others, focus on your own goals. Where are you compared to where you were at this time last year? Or five years ago ?

One of the reasons I journal is because it does wonderful things for my sanity. It gives me clarity and perspective about God's blessings in my life. Plus, it's just a lot of fun to go back and thumb through the pages of old journals to see how much I've grown.

In the past year, you've learned, stretched, improved, accomplished and created. Think about how much of that you've done in your lifetime! If you're like me and you've kept journals, go back through them. If you haven't, there's no better time to start journaling than today.

7. Have boundaries around how much time you spend on social media.

As we've been talking about, comparison through social media can have a massive effect on our mental well-being. Here are some boundaries you can put in place to protect yourself:

- UN follows any accounts that tend to make you feel bad about yourself.
- Set a timer and allow yourself to scroll for 30 minutes. When time is up, step away from social media, my friend.
- Turn off your phone when you're having dinner with your family and friends. Being fully present with them will make everyone happier!
- Don't feel obligated to reply to every comment and message— isn't nobody got time for that.
- When you feel a pull to check social media, ask yourself why. Are you bored, uncomfortable or seeking affirmation? What can you do to feel better instead?

8. Take a social media fast.

I can tell you this from experience: It's almost impossible to be satisfied with your own life if you're constantly looking at what someone else has.

If you're struggling to appreciate the blessings in your life, and if you're constantly distracted by the #blessings of other people, it may be time to put some serious blinders on for a little while.

So, here's my biggest challenge for you: Shut off all the social networks. And while you're at it, unsubscribe from all those email newsletters that show you how much you're "missing." Spend that time and energy focusing on how much you truly have. Look at your family, your friends, your home, your job, and all the things in your life that

really matter. Find things in your own life that someone else may be jealous of. Remember, if we're all looking at each other, that mean plenty of people are comparing themselves to everything you have. Figure out what those blessings are and rejoice in all you have.

Does Comparison Affect My Daily Life?

Here are some questions to help you figure out if comparing yourself to others is a problem for you:

- Have you ever made an impulse purchase on Instagram?
- Do you get FOMO (fear of missing out), or even anxiety, after spending time on social media?
- When something good happens to someone else, is your natural reaction to be annoyed?
- Have you ever deleted something from social media because it didn't get the response you wanted?
- Do you check who's viewed your Instagram story or liked your Facebook post several times a day?

If you answered yes to a bunch of these, no shame here! I'm just as prone to falling into the comparison trap as anyone. I'm guilty of worrying what other people think about me too.

But you and I were made for more than that. We were made for more than stressing and spending and feeling like we're failing! I want us all to live life on our own terms.

Don't Compare Yourself to Others Anymore

Focus on the quality of your life, not the quantity of your likes.

Keeping up with the Joneses shouldn't be the motivation behind why you do anything—on social media or otherwise. Stressing over likes will cause you to spend time, effort and money for approval you don't need. In Isaiah 43:1, the Lord promised us: "I have redeemed you; I have summoned you by name; you are mine." I know comparison will always be a struggle—for me just as much as anyone! But we don't belong to other people who like our pictures. I belong to a God who loves me, and so do you.

If you're ready to fight back against comparison, try journaling. Yes, I'm serious. This is how you put the steps I talked about above into practice every day! will help you focus on your own life and become a happier person in just 90 days. I guarantee this journal will help you adjust your whole outlook so you avoid the comparisons and experience lasting contentment.

First Love...

"Mass is not proportional to volume.

A girl as small as a violet,
a girl who moves like a flower petal,

Is pulling me toward her with more force than her mass.

In that moment,

Like Newton's apple I rolled toward her Without stopping until I
reached her.

With a thump,

My heart keeps bouncing between the sky and the ground.

It was my first love. . "

- **Asst. Prof. I.N.Bankar**
Dept of Physics

Math Matters in Everyday Life

- More R.A.

Dear Parents,

Math is very useful in everyday life. Math can help us do many things that are important in our everyday lives. Here are some daily tasks for which math is important:

- Managing money \$\$\$
- Balancing the checkbook
- Shopping for the best price
- Preparing food
- Figuring out distance, time and cost for travel
- Understanding loans for cars, trucks, homes, schooling or other purposes
- Understanding sports (being a player and team statistics)
- Playing music
- Baking
- Home decorating
- Sewing
- Gardening and landscaping

Parents can help teens connect math they learn in school and their everyday lives. As a parent, you could talk to your teen about how you use math in your daily life. You could also ask family members and friends how they use math in their daily lives. Please talk to your teens about these math connections to real world. Share with your child the examples of everyday math applications, which are listed below. When your teens hear how math can be used every day, they will be more likely to view math as important and valuable. They may also become more interested in mathematics. Remember that you as a parent can greatly influence how your child thinks about mathematics.

Examples of Math Connections to Daily life

Managing Money

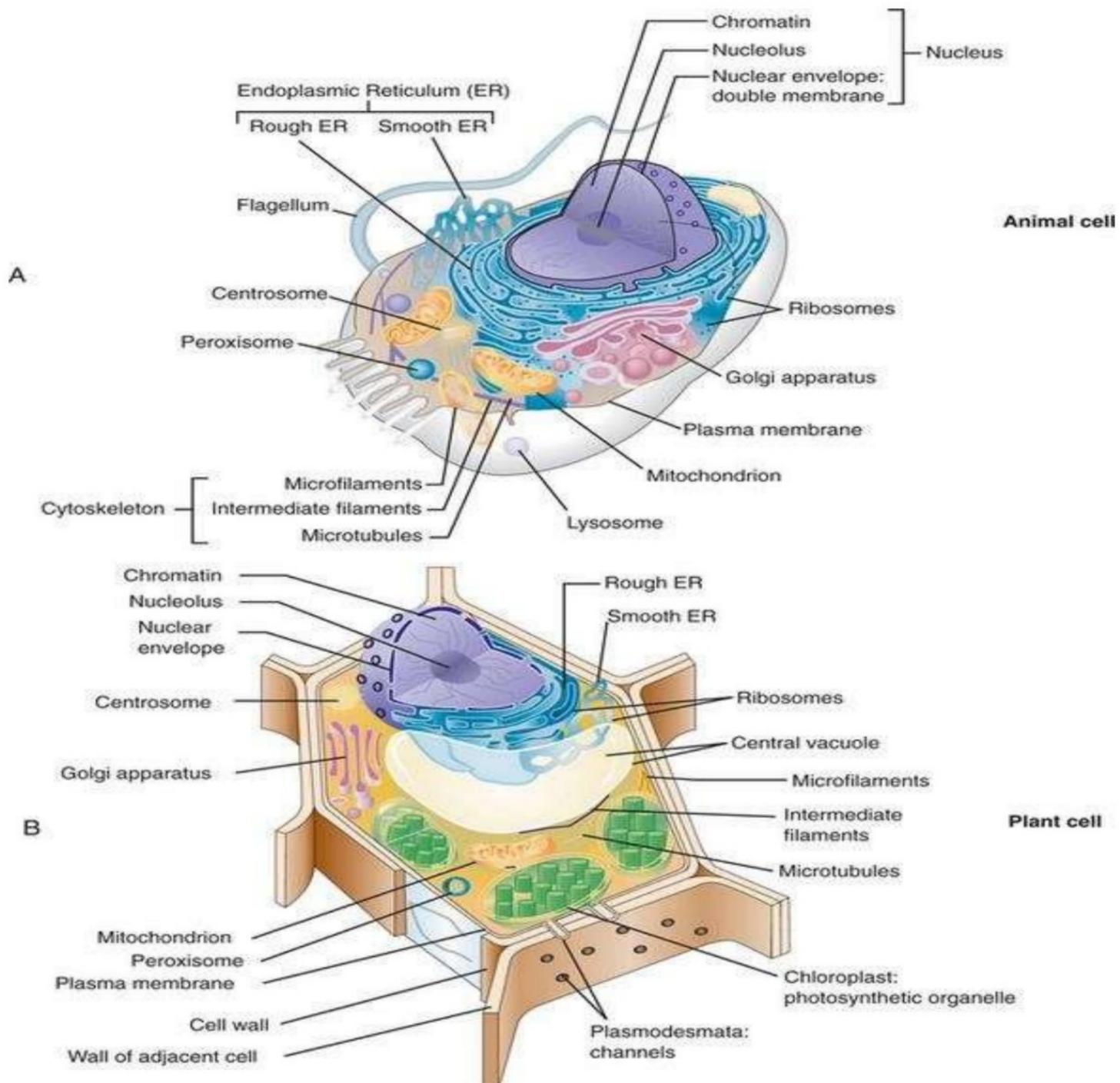

Your teen will learn skills in algebra class that will help them with money. One important skill they will learn is how to calculate interest and compound interest. Your teen can use this skill to manage their money now and when they grow up. This skill also will help them pick the best bank account. It will also help them decide which credit card is best to have. People who take out loans need to understand interest. It will also help them figure out the best ways to save and invest money.

PLANT ANATOMY

Waghmare

In a basic biology class, one learns that animal and plant cells share a common basic structure (Figure 10-4). All cells are bounded by a plasma membrane with cytoplasm inside, along with membrane-bound organelles such as a nucleus, mitochondria, peroxisomes, ribosomes, endoplasmic reticulum, and golgi complex. These organelles perform many of the same functions, whether in animal or plant cells. For example, the principal function of mitochondria is to generate energy in the form of adenine triphosphate (ATP). The main differences, seen in Box 10-1, are that animal cells contain lysosomes, centrioles, and sometimes flagella (organelles that provide locomotion for the cell, such as in sperm cells). Plant cells, on the other hand, are unique in that they possess a cell wall, plastids, a vacuole, and plasmodesmata.

Chemistry in everyday life

Have you ever wondered why chemistry is so important? Why do we study chemistry? What is the role of chemistry in life?

We all are made of chemicals and everything around us is made of chemicals. Everything we hear, see, smell, taste, and touch involve chemistry and chemicals (matter). Hearing, seeing, tasting, and touching all involve intricate series of chemical reactions and interactions in our body. Many of the changes we observe in the world around are caused by chemical reactions. Chemistry is not limited to beakers and laboratories. It is all around us, and the better we know chemistry, the better we know our world. Chemistry is present in every aspect of life, and a few chemistry in daily life examples are-

Asst. Prof. Madhuri Kakade
Dept of Chemistry "

Life Well Lived

A life well lived is a precious gift,
of hope and strength and grace,
from someone who has made our world
a brighter, better place.

It's filled with moments,
sweet and sad with smiles and sometimes tears,
with friendships formed and good times shared,
and laughter through the years.

A life well lived is a legacy,
of joy and pride and pleasure,
a living, lasting memory
our grateful hearts will treasure.

- **The Physicist.**

A poem narrated by Chemistry

" Dear Friends,
Hello ,

I am Chemistry

I am really full of mystery,

I am not too stern or strict

Like Physics or Mathematics.

I am calm and easy going

I am also too scoring,

I know I am difficult to memorise

But for that all you need to do is a lot of exercise.

I come with both magic & fun

And the students love to do different reactions,

I have a family of 118 members

Who are too difficult to remember.

Bose, Bohr , Plank & Curie

Enriched my theory,

Einstein , Lavoisier & Rutherford

Made me strong & bold .

But there are many mysteries still untold

I hope one day some of you might unfold ,

Now I think I must bid all of you good-bye

But friends dont be afraid of me

As I am essential part of your life .

- **Asst. Prof. Madhuri Kakade**
Dept of Chemistry

चित्रकार - प्रा. जंजाळकर माधुरी रामदास
बी.एस्सी. रसायनशास्त्र विभाग

अहवाल विभाग

सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ पुणे संलग्न, जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित, आपल्या एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला येथे २०१९ – २०२० या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयातील विविध विभाग, समित्या त्यांच्या कार्याचा आढावा अहवाल विभागात घेतला जातो. २००२ पासून महाविद्यालयाची विकासात्मक वाटचाल जोमदारपणे सुरू आहे. या शैक्षणिक वर्षात विविध पातळीवर विकासाच्या दिशेने मार्गदर्शन करित असतांना या वर्षात एक पाऊन पुढे टाकण्यात महाविद्यालय यशस्वी झाले आहे. हे प्राध्यापकांच्या संशोधनवृत्तीतून व विद्यार्थ्यांच्या यशातून दिसून येते.

महाविद्यालयातील स्थानिक व्यवस्थापन समिती सदस्य, प्राचार्य, प्राध्यापक, कार्यालयीन सेवक व विद्यार्थ्यांच्या सहकार्यामुळेच हा टप्पा गाठता आला.

- प्रा. संतोष धोंडीराम आहेर
प्रा. पवार सुनिल कचरू

प्रकाशन विभाग अहवाल

सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ पुणे संलग्न, जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित, आपल्या एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला येथे प्रकाशन विभाग कार्यरत आहे. सदर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे आहेत. उपप्राचार्य प्रा. खैरनार एस. टी. आहेत.

या प्रकाशन विभागात आपल्या महाविद्यालयाचा “निनाद” नियत कालिक अंक दरवर्षी छापण्यात येतो. सदर हा अंक महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व विद्यार्थी कल्याण मंडळ यासाठी आवश्यक आहे. या अंका शिवाय सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी कल्याण मंडळ यांचे अंतिम ऑडीट हे होऊ शकत नाही.

सदर नियत कालिकेचे कामकाज प्रा. थोरात जे. एस., प्रा. काथेपुरे जी. पी., प्रा. करंजकर एस. एम., प्रा. पवार ए. ए., प्रा. पवार एस. के. इ. प्राध्यापक बघतात. या नियत कालिके मध्ये विद्यार्थी त्यांचे लेख, कविता, चारूळया, शैरो शायरी आपल्या शैली मध्ये मांडतात. या नियत कालिके मध्ये विद्यार्थ्यांन बरोबर प्राध्यापक देखील आपले लेख प्रदर्शित करतात.

‘निनाद’ नियत कालिके मध्ये महाविद्यालयातील विविध विभागातील माहिती देखील प्रदर्शित केली जाते.

अशा प्रकारे प्रत्येकामध्ये सुप्त गुण हे दडलेले आहे त्याला बाहेर काढण्यासाठी महाविद्यालयात प्रकाशन विभाग कार्यरत आहे.

हा अंक प्रकाशित करण्यासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व प्राध्यापकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

कनिष्ठ विभाग अहवाल

महाविद्यालयातील निनाद नियतकालिक या वृत्ताच्या भेटी प्रकाशात कनिष्ठ विभागाची माहिती देतांना आनंद होत आहे. महाविद्यालयात कनिष्ठ विभागाची स्थापना सन २००६ मध्ये करण्यात आली आहे. तेव्हापासून विद्यार्थी इयत्ता ११ वी व १२ वी या वर्गात शिक्षण घेत आहे. सन २०१० मध्ये इयत्ता ११ वी विज्ञान या वर्गाची सुरुवात करून विद्यार्थ्यांना विज्ञान विभागाचे ज्ञान अवगत व्हावे या दृष्टीने विज्ञान विभाग सुरू करण्यात आला आहे.

महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या प्रत्येक विद्यार्थीकडे प्राध्यापक वर्गाचे वैयक्तिक लक्ष असते. त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांना निर्माण होणारे प्रश्न सोडविले जातात. या कनिष्ठ विभागात शिक्षण घेणारा विद्यार्थी आपल्या भावी आयुष्यात प्रगत व्हावी म्हणून प्रत्येक शिक्षक प्रयत्नशील आहे.

महाविद्यालयातील इयत्ता ११ वी व १२ वी कला विभागात शिक्षण घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी उज्ज्वल यश संपादन करून भावी वाटचाल सुरू केली आहे.

महाविद्यालयाचा परिसर रमणीय असून त्यामुळे विद्यार्थ्यांचे मन येथे रमते. या विभागाचे प्रमुख प्रा. व्हडगळ ए. एस., काम पाहत आहे. तसेच प्रा. राजुडे एस. एसी, प्रा. गागुर्डे पी. एस, प्रा. दहे एम. एम, प्रा. महाले आर. जी, प्रा. देवरे एस. एन, प्रा. आव्हाड आर. एम, प्रा. गोरे वाय. बी. प्रा. बनकर पी. पी. इ. प्राध्यापकांच्या सहकार्याने कनिष्ठ विभागाची जबाबदारी पैलावली जात आहे.

महाविद्यालयातील उच्च विद्या विभूषित अनुभवी प्राध्यापक वृंद त्याचप्रमाणे डिजिटल क्लॉस रूम, अद्यावत ग्रंथालय, विज्ञान विभागासाठी, प्रयोगशाळा, संगणक कक्ष व निसर्गरम्य वातावरण या सर्व सुविधा करण्यात आल्या आहे.

बी.ए. विभाग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे, एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवलाची सन २००३ – २००४ पासून बी.ए. हा विभाग सुरू करण्यात आला. या विभागात मराठी, हिंदी, इंग्रजी, अर्थशास्त्र हे विषय असून या विषयामध्ये विद्यार्थी यशस्वीरित्या पदवी संपादन करतो. या शिक्षणाचा कालावधी हा ३ वर्षांचा आहे. त्यामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना त्याचा मोठा फायदा झाला आहे.

या विभागांतर्गत विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षांचे मार्गदर्शन केले जाते. तसेच त्यांच्या कलागुणांना देखील वाव दिला जातो.

महाविद्यालयात विविध व्याख्यातांचे व्याख्यान विद्यार्थ्यांसाठी आयोजित केले जाते. त्या अनुशंगाने विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकासाला चालना मिळते. त्यांच्यातील सुप्त गुणांना वाव देण्याचे काम केले जाते. विद्यार्थ्यांच्या समस्या देखील सोडवण्याचा प्रयत्न केला जातो.

महाविद्यालयाचा परिसर रमणीय असून त्यामुळे विद्यार्थ्यांचे मन येथे रमते. या विभागाचे प्रमुख प्रा. थोरात जे. एस. काम पाहत आहे. तसेच प्रा. खैरनार एस. टी., प्रा. ठाकरे एस. बी., प्रा. धनगे जी. बी., प्रा. आहेर एस. डी., प्रा. गाडेकर बी. बी., प्रा. मढवई डी. एस., प्रा. काथेपुरे जी. पी., प्रा. हारपडे एस. बी. प्रा. बिडगर टी. बी, प्रा. पवार टी. व्ही. इ. प्राध्यापकांच्या सहकार्याने बी. ए. विभागाची जबाबदारी पैलावली जात आहे.

या विभागाने उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम राखली असून बी.ए. विभागीय यशाची घोडदौड दिवसेंदिवस वृद्धी होत आहे.

एम.ए. विभाग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे, एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात सन २०१० – २०११ पासून एम.ए. हा विभाग सुरू करण्यात आला. या विभागात मराठी, हिंदी, इंग्रजी, अर्थशास्त्र हे विषय असून या विषयामध्ये विद्यार्थी यशस्वीरित्या पदवीत्तर शिक्षण पुर्ण करू शकतो. या शिक्षणाचा कालावधी हा २ वर्षांचा आहे.

या विभागांतर्गत विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षांचे मार्गदर्शन केले जाते. त्या मध्ये नेट/सेट या परीक्षांचा समावेश होतो. तसेच त्यांच्या कलागुणांना देखील वाव दिला जातो. त्यामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना याचा मोठा फायदा झाला आहे.

या विभागाचे प्रमुख प्रा. धनगे जी. बी., हे काम पाहत आहे. तसेच प्रा. खैरनार एस. टी., प्रा. ठाकरे एस. बी., प्रा. थोरात जे. एस., प्रा. काथेपुरे जी. पी., प्रा. गाडेकर बी. बी., प्रा. हारपडे एस. बी. प्रा. बिडगर टी. बी, प्रा. पवार टी. व्ही. इ. प्राध्यापकांच्या सहकार्याने एम. ए. विभागाने उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम ठेवली असून यशाच्या दिशेने वाटचाल सुरू आहे.

महाविद्यालयात उच्च ज्ञानअर्जित अनुभवी प्राध्यापक वृंद, त्याचप्रमाणे महाविद्यालयाची प्रशस्त ईमारत, डिजिटल क्लॉस रूम, अद्यावत ग्रंथालय, संगणक कक्ष व निसर्गरम्य वातावरण या सर्व सुविधा विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध करण्यात आल्या आहेत.

बी.बी.ए. विभाग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे, एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात सन २०११ –२०१२ पासून वाणिज्य शाखेचा बी.बी.ए. हा विभाग सुरू करण्यात आला. या विभागात व्यावसायिक शिक्षण घेऊन विद्यार्थी यशस्वीरित्या पदवी संपादन करतो. या शिक्षणाचा कालावधी हा ३ वर्षांचा आहे. त्यामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना त्याचा मोठा फायदा झाला आहे.

दरवर्षी शैक्षणिक विद्यार्थ्यांसाठी सहलीचे आयोजन केले जाते. तसेच प्रोजेक्टरचा वापर करून सर्व विषयांचा अभ्यासक्रम योग्यरित्या पूर्ण करण्यात आला. विद्यार्थ्यांसाठी प्लेसमेंटची सुविधा सुध्दा देण्यात येते.

या विभागाचे प्रमुख प्रा. बनकर एम. वी., हे काम पाहत आहे. तसेच प्रा. भागवत आर. एम, प्रा. गवारे एम. बी. प्रा. साळवे एन. बी. प्रा. पवार एस.के, इ. प्राध्यापकांच्या सहकार्याने बी.बी.ए. विभागाची जबाबदारी पैलावली जात आहे.

महाविद्यालयातील उच्च विद्या विभूषित अनुभवी प्राध्यापक वृंद त्याचप्रमाणे डिजिटल क्लॉस रूम, अद्यावत ग्रंथालय, संगणक कक्ष व निसर्गरम्य वातावरण या सर्व सुविधा करण्यात आल्या आहे.

विभागाने उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम ठेवली असून यशाच्या दिशेने वाटचाल सुरू आहे.

अशाप्रकारे शैक्षणिक वर्ष २०१९ –२०२० यशस्वी पार पाडले.

बी.एस्सी. विभाग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे, एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवलाची सन २०११ —२०१२ पासून बी.एस्सी. हा विभाग सुरू करण्यात आला. या विभागात भौतिकशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, रसायनशास्त्र, प्राणिशास्त्र, गणित, मराठी हे विषय असून या विषयामध्ये विद्यार्थी यशस्वीरित्या पदवी संपादन करतो. या शिक्षणाचा कालावधी हा ३ वर्षांचा आहे. त्यामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना त्याचा मोठा फायदा झाला आहे.

दरवर्षी शैक्षणिक विद्यार्थ्यांसाठी सहलीचे आयोजन केले जाते. तसेच प्रोजेक्टरचा वापर करून सर्व विषयांचा अभ्यासक्रम योग्यरित्या पूर्ण करण्यात आला.

या विभागाचे प्रमुख प्रा. घाडगे एल. के., हे काम पाहत आहे. तसेच प्रा. खैरनार एस. टी., प्रा. आदमने ए.जे, प्रा. बनकर आय. एन, प्रा. कादरी ए.ए, प्रा. मोरे आर. ए, प्रा. मेंगाळ एम. ए, प्रा. आहेर एच. बी, प्रा. वाकचौरे एम. एस, प्रा. काकडे एम. प्रा. जंजाळकर एम. आर, प्रा. गिरमे एस. बी., प्रा. जाधव डी. डी. इ. प्राध्यापकांच्या सहकार्याने बी.एस्सी. विभागाने उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम ठेवली असून यशाच्या दिशेने वाटचाल सुरू आहे.

महाविद्यालयातील उच्च विद्या विभूषित अनुभवी प्राध्यापक वृंद त्याचप्रमाणे डिजिटल क्लॉस रूम, अद्यावत ग्रंथालय, विज्ञान विभागासाठी, प्रयोगशाळा, संगणक कक्ष व निसर्गरम्य वातावरण या सर्व सुविधा करण्यात आल्या आहे.

अशाप्रकारे शैक्षणिक वर्ष २०१९ —२०२० यशस्वी पार पाडले.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
अंतर्गत अभ्यासकेंद्र — ५४१८०

जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे, एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, येवला येथे वंचितांच्या शिक्षणासाठी सन २००५ — २००६ या शैक्षणिक वर्षापासून बी.ए. हा अभ्यासक्रम चालविला जातो.

या मुक्त विद्यापीठाची पदवी घेऊन अनेक विद्यार्थ्यांनी वेगवेगळ्या क्षेत्रात नेत्रदिपक प्रगती केली आहे. सदर अभ्यास केंद्राच्या माध्यमातून ज्ञानगंगा घोघरी पोहचवली आहे. व विद्यार्थी यशस्वीरित्या पदवी संपादन करतो. या शिक्षणाचा कालावधी हा ३ वर्षांचा आहे.

या विभागाने उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम राखली असून बी.ए. विभागीय यशात दिवसेंदिवस वृद्धी होत आहे.

जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी
 एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
 राष्ट्रीय सेवा योजना

विशेष हिवाळी शिबिर अहवाल २०१९ – २०२०

जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचालित एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने (राष्ट्रीय सेवा योजना) विशेष हिवाळी श्रमसंस्कार शिबिर मौजे कोटमगाव खुर्द ता. येवला जि. नाशिक येथे दि. २६/१२/२०१९ ते दि. ०१/०१/२०२० या कालावधीत उत्स्फूर्तपणे राबविण्यात आले. या श्रमसंस्कार शिबिरासाठी दोन महाविद्यालय एस. एन. डी. कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, येवला व एस. एन. डी. अभियांत्रिकी महाविद्यालय व संशोधन केंद्र, बाभुळगाव. हे एकत्र आले.

राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिराचे उद्घाटन संस्थेचे संचालक मा. श्री. रुपेशभाऊ दराडे यांच्या हस्ते झाले. तसेच कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे, अभियांत्रिकी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. कुदळ, कोटमगाव खुर्द चे सरपंच श्री. नामदेव माळी व ग्रामसेवक देखील या प्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. मा. श्री. रुपेशभाऊ दराडे यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्व पटवून देताना ते आदर्श नागरिक घडविण्याचे केंद्र आहे. या आदर्श नागरिकाची भारताला गरज असल्याचे म्हटले. स्वयंसेवकांनी कोटमगाव खुर्द येथे जगदंबा मंदिरासमोरील परिसर तसेच गावातील विडल मंदिरासमोरील परिसर, जिल्हा परिषद शाळेचा परिसर, गावातील स्मशानभूमीची स्वच्छता व ठिबक सिंचनावर वृक्षारोपण करून पाणी बचतीचा संदेश दिला. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. दिपक मढवई यांनी शिक्षणाचे योगदान ग्रामीण भागापर्यंत व्हावे, ज्यांच्यापर्यंत विकासाची गंगा पोहचली नाही त्यांना विकासाची योजनेची माहिती द्यावी असे सांगितले.

मतदान जन जागृती, मुलगी वाचवा मुलगी शिकवा आणि वृक्षारोपणाचे महत्व या विषयावर कोटमगाव खुर्द गावामध्ये जन जागृती रॅली काढण्यात आली. तसेच रक्तदान शिबिर घेण्यात आले. वृक्षारोपण काळाची गरज, व्यक्तिमत्त्व विकास, उद्योजकता आणि विकास, युवक व रोजगार, तंत्रज्ञानाधिष्ठीत शेती, वाढत्या तंत्रज्ञानाचा वापर व आजचा युवक, रस्ता सुरक्षा मार्गदर्शन इ. विषयावर वक्तेचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

शिबिर समारोप प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिराच्या माध्यमातून ग्रामीण जीवन जवळून अनुभवता येतेच पण युवकांत विकासाची दृष्टि निर्माण करून त्यांच्यात समाजाप्रती बांधिलकी भावना निर्माण होते. हेच शिबिराचे मोठे यश असल्याचे प्रतिपादन त्यांनी केले.

समारोप प्रसंगी जगदंबा संस्थेचे संचालक मा. श्री. रुपेशभाऊ दराडे मौजे कोटमगाव खुर्द गावातील सरपंच, श्री. नामदेव माळी, उपसरपंच व तसेच ग्रामपंचायत कर्मचारी व ग्रामस्थ उपस्थित होते. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे, उपप्राचार्य डॉ. सुनिल खैरनार, कनिष्ठ महाविद्यालयाचे प्रमुख प्रा- शिवाजी बेंद्रे, कार्यक्रम

अधिकारी प्रा. दिपक मढवई, प्रा. बाबासाहेब आभाळे, सहायक कार्यक्रम अधिकारी प्रा. ललित घाडगे, प्रा. माधव बनकर, प्रा. गणपत धनगे, प्रा. संतोष आहेर, प्रा. बाबासाहेब गाडेकर, प्रा. संजय करंजकर, प्रा. नितीन साळवे, प्रा. अमोल पवार, प्रा. सुनिल पवार, प्रा. मोहित गवारे, प्रा. अजय आदमाने, प्रा. भाऊसाहेब जाधव, प्रा. सोमनाथ डूबे, प्रा. आण्णा व्हडगळ, प्रा. महेंद्र म्हसे, प्रा. लक्ष्मण देवढे, श्री. दीपक जाधव, प्रा. कुणाल भावसार, प्रा. तृप्ती काळंगे, प्रा. साळवे, प्रा. देवकर, प्रा. अश्विनी मोरे, प्रा. निता मोरे, प्रा. जयश्री आहेर, प्रा. रचना भागवत, प्रा. चव्हाणके, सौ. सुखदा देवगावकर, प्रा. अफसाना कादरी, श्री. ज्ञानेश्वर चव्हाण, श्री. नवनाथ सुराळकर, श्री. श्रावण गायकवाड, श्री. किरण मुंढे व श्री. प्रवीण मोरे सौ. मेनकर यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी प्रयत्न केले. सुत्रसंचालन प्रा. गोरखनाथ काथेपुरे यांनी केले व आभार प्रा. संदीप ठाकरे यांनी केले.

अशा प्रकारे महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागांतर्गत विशेष हिवाळी श्रमसंस्कार शिबिराचे आयोजन करण्यात आले.

जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी
 एस. एन. डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला
 राष्ट्रीय सेवा योजना
 नियमित अहवाल २०१९ – २०२०

महाविद्यालयातील शैक्षणिक वर्ष २०१९ – २०२० मध्ये (राष्ट्रीय सेवा योजना) कार्यरत असून या विभागात १०० स्वयंसेवकांचे युनिट कार्यरत आहे. सप्टेंबर २०१९ मध्ये महाविद्यालयात स्वयंसेवकांची निवड करण्यात आली. त्या नंतर विविध उपक्रमाची अमलबजावणी करण्यात आली. ऑगस्टच्या सुरुवातीस मैदान व महाविद्यालयाचा परिसर स्वच्छ करण्यात आला.

राष्ट्रीय सेवा योजनाचे उद्घाटन दि. २५ सप्टेंबर २०१९ रोजी कार्यक्रमाचे पाहुणे डॉ. ए. एम. विभांडिक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे, उपप्राचार्य डॉ. सुनिल खैरनार, कार्यक्रम अधिकारी प्रा. दिपक मढवई, सहायक कार्यक्रम अधिकारी प्रा. ललित घाडगे, प्रा. माधव बनकर तसेच महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापकांच्या व विद्यार्थ्यांच्या उपस्थित पार पडले.

दि. १५ ऑगस्ट २०१९ रोजी स्वातंत्रदिनाचे औचित्य साधून महाविद्यालयाचा परिसर स्वच्छ केला. महाविद्यालयात गुरुपौर्णिमा उत्साहात साजरी करण्यात आली. दि. १८ ऑगस्ट २०१९ रोजी महाविद्यालय परिसरातील गवत काढून परिसर स्वच्छ करण्यात आला. दि. ५ सप्टेंबर २०१९ रोजी शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला व तसेच दि. २४ सप्टेंबर २०१९ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना दिवस साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी महाविद्यालयाच्या परिसरात वृक्षारोपण करण्यात आले.

महाविद्यालयात युवा महोत्सव साजरा करण्यात आला. त्याचा शेवट दि. २ ऑक्टोबर २०१९ महात्मा गांधी जयंती या दिवशी करण्यात आला. या दरम्यान विविध विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. तसेच या दिवशी स्वच्छ भारत आभियान राबविण्यात आले. दि. १० डिसेंबर २०१९ रोजी जागतिक मानवीय अधिकार दिवस म्हणून महाविद्यालयात साजरा करण्यात आला. या विषयावर राज्यशास्त्र विभागाचे प्रमुख प्रा. मढवई डी. एस. यांनी माहितीचा अधिकार या बाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

विशेष हिवाळी श्रमसंस्कार शिबिर मौजे कोटमगाव खुर्द (देवीचे) ता. येवला जि. नाशिक येथे दि. २६/१२/२०१९ ते दि. ०१/०१/२०२० या कालावधीत उत्स्फूर्तपणे राबविण्यात आले. या श्रमसंस्कार शिबिरासाठी दोन महाविद्यालय एस. एन. डी. कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, येवला व एस. एन. डी. अभियांत्रिकी महाविद्यालय व संशोधन केंद्र, बाभुळगाव हे एकत्र आले.

राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिराचे उद्घाटन संस्थेचे संचालक मा. श्री. रुपेशभाऊ दराडे यांच्या हस्ते झाले. तसेच कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे, अभियांत्रिकी

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. कुदळ, कोटमगाव खुर्द चे सरपंच व ग्रामसेवक देखील या प्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. श्री. रुपेशभाऊ दराडे यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्व पटवून देताना ते आदर्श नागरिक घडविण्याचे केंद्र आहे. या आदर्श नागरिकाची भारताला गरज असल्याचे म्हटले.

स्वयंसेवकांनी कोटमगाव खुर्द येथे जगदंबा मंदिरासमोरील परिसर तसेच गावातील विडुल मंदिरासमोरील परिसर, जिल्हा परिषद शाळेचा परिसर, गावातील स्मशानभूमीची स्वच्छता व ठिबक सिंचनावर वृक्षारोपण करून पाणी बचतीचा संदेश दिला. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. मढवई दिपक यांनी शिक्षणाचे योगदान ग्रामीण भागापर्यंत व्हावे, ज्यांच्यापर्यंत विकासाची गंगा पोहचली नाही त्यांना विकासाची योजनेची माहिती द्यावी असे सांगितले.

दि. १२ जानेवारी २०२० रोजी स्वामी विवेकानंद जयंती व राष्ट्रीय युवा दिवस साजरा करण्यात आला. देशासाठी युवकांचे महत्व प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी आपल्या भाषणातून सांगितले.

दि. २६ जानेवारी २०२० देशाचा प्रजासत्ताक दिन साजरा करण्यात आला. या दिवशी संस्थेचे संचालक मा. श्री. किशोरभाऊ दराडे यांनी स्वच्छतेचे महत्व व युवाशक्तीचे महत्व विद्यार्थ्यांना सांगितले.

दि. ८ मार्च २०२० आंतरराष्ट्रीय महिला दिवस साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रम प्रसंगी डॉ. सौ. कविता दराडे यांनी मुलींना मार्गदर्शन केले.

अशा प्रकारे महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना मार्फत कार्यक्रम राबविण्यात आले.

विद्यार्थी विकास मंडळ अहवाल २०१९ – २०२०

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत आपल्या एस.एन.डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास मंडळ हा विभाग शैक्षणिक वर्ष २००८ - २००९ पासून यशस्वीरित्या चालविला जातो. प्रथम या विभागाची जबाबदारी प्रा. खैरनार एस.टी. यांनी पार पाडली २०१६ - २०१७ पासून प्रा. ठाकरे एस. बी. हे जबाबदारी पार पाडत आहे. महाविद्यालयात या विभागामार्फत कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा व शिका ही योजना यशस्वीपणे राबविली जाते. या योजनेतून गरजू विद्यार्थ्यांना मानधनाच्या स्वरूपात मदत केली जाते.

ग्रामीण भागातील व गरजू विद्यार्थ्यांना कमवा व शिका योजनेच्या माध्यमातून शिक्षणासाठी आर्थिक सहाय्य केले जाते, त्यामुळे अशा विद्यार्थ्यांकडून महाविद्यालय परिसर स्वच्छ करणे ग्रंथालय प्रयोगशाळा इ. ठिकाणी काम करून घेतले जाते.

विद्यार्थी विकास मंडळ अंतर्गत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने सुचविल्याप्रमाणे निर्भय कन्या अभियान केंद्रीय पद्धतीने जनता महाविद्यालय येवला येथे राबविण्यात आले. यात आपल्या महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या होत्या.

विद्यार्थी विकास मंडळाच्या माध्यमातून वरील योजना महाविद्यालयात यशस्वीरित्या राबविल्या जातात त्यातून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास होण्यास व तसेच त्यांना आर्थिक हातभार लागण्याला मदत होते. विद्यापीठाच्या या सर्व योजनांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाला चालना मिळत आहे.

सांस्कृतिक विभाग अहवाल

सांस्कृतिक विभागातर्गत आपल्या महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०१९ – २०२० मध्ये विविध प्रकारचे उपक्रम घेण्यात आले ते पुढीलप्रमाणे –

❖ दि. १५ ऑगस्ट २०१९ (स्वातंत्र्य दिन)

स्वातंत्र्य दिनाच्या दिवशी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे प्रमुख अतिथी म्हणून संस्थेचे संचालक मा. आमदार श्री. नरेंद्रभाऊ दराडे तसेच सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते. राष्ट्रगीता नंतर अध्यक्ष व अतिथी यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

❖ दि. ५ सप्टेंबर २०१९ (शिक्षक दिन)

डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंती निमित्त महाविद्यालयात शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. अध्यक्ष स्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी भूषवले. सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. त्या नंतर विद्यार्थी शिक्षक – वाघ सागर, धनगे सागर, खैरनार पुनम, डांगे राहूल, त्रिभुवन वैभव, लकारे शिंवागी विद्यार्थी प्राचार्य – विद्यार्थी शिपाई – इ. या सर्वांचा प्राचार्यांच्या हस्ते पुष्प गुच्छ देऊन स्वागत करण्यात आले. त्यानंतर विद्यार्थ्यांचे मनोगत झाले. अतिथीचे अनमोल विचारानंतर अध्यक्षीय भाषण झाले. सुत्रसंचालन – दराडे श्रध्दा व आभार प्रदर्शन – वैदय छाया यांनी केले. या सर्व विद्यार्थी शिक्षकांनी वेळापत्रकानुसार अध्यापनांचे काम केले. या सर्वांना प्राध्यापकांनी मार्गदर्शन केले.

❖ दि. १४ सप्टेंबर ते १९ सप्टेंबर २०१९ (हिंदी सप्ताह)

महाविद्यालयात हिंदी दिनानिमित्त दि. १४ सप्टेंबर ते १९ सप्टेंबर २०१९ पर्यंत हिंदी सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले. या सप्ताहामध्ये निबंध स्पर्धा, वकृत्व स्पर्धा, हिंदी काव्य वाचन स्पर्धा घेण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी या मध्ये सहभाग घेतला. व शेवटच्या दिवशी समारोपाचे आयोजन करण्यात आले. त्या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे, प्रमुख वक्ते प्रा. बाबासाहेब भुजाडे उपस्थित होते. यांच्या समवेत सर्व प्राध्यापक – प्राध्यापिका व विद्यार्थी उपस्थित होते. प्रास्ताविक प्रा. थोरात जे. एस. यांनी केले. अतिथी व अध्यक्ष भाषणानंतर आभार प्रदर्शन प्रा. खैरनार एस. टी यांनी केले. सुत्रसंचालन प्रा. काथेपुरे जी. पी. यांनी केले.

❖ दि. ०२ ऑक्टोबर २०१९ (महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती)

कार्यक्रमाचे सुत्र संचालन प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले. अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे व संबंधित प्राध्यापक प्रा. खैरनार एस. टी., प्रा. जाधव बी. पी. प्रा. ठाकरे एस. बी. प्रा. मढवई डी. एस., यांनी महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री यांचे विचार आपल्या शैलीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना सांगितले आभार प्रदर्शन प्रा. आहेर एस. डी. यांनी मानले.

❖ दि. ०६ डिसेंबर २०१९ (डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन)

कार्यक्रमाचे सुत्र संचालन प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले. अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे प्रमुख पाहुणे एस. एन. डी. अध्यापनशास्त्र विद्यालयाचे प्रा. भागवत भड हे लाभले. प्रमुख पाहुणे व अध्यक्षाच्या वतीने सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. धनगे जी. बी. यांनी केले. पाहुण्याचा परिचय प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केला. विद्यार्थी मनोगतात प्रतिभा गायकवाड, स्वच्छा चव्हाण, वैदय छाया, दराडे श्रद्धा, धनगे सागर, बुवा प्रतिक्षा इ. विद्यार्थ्यांनी आंबेडकरा विषयी आपले विचार सांगितले. प्रमुख पाहुणे प्रा. भागवत भड यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकराचा आदर्श घेऊन आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास करावा असे आव्हान विद्यार्थ्यांना दिले. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी अध्यक्षीय भाषणात विद्यार्थ्यांनी सामाजिक मुल्याची रूजवणूक केली पाहिजे असे आव्हान विद्यार्थ्यांना केले. सुत्रसंचालन अर्पिता खैरनार या विद्यार्थिनी व आभार प्रदर्शन काजल हांडोरे या विद्यार्थिनी केले.

❖ दि. २० डिसेंबर २०१९ (संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी)

संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी दिनानिमित्त अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे प्रमुख पाहुणे मातोश्री शिक्षण संस्थेचे सचिव कुणाल दराडे, नगराध्यक्ष बंडू क्षिरसागर, अशोक गुजराथी, शंकरसिंग कालंडा, सोनी पैठणीचे संचालक निशांत सोनी, उपमन्यु पारख, नवीन देसाई, प्रदीप नवले इ. उपस्थित होते. प्रमुख पाहुणे व अध्यक्षाच्या वतीने सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. त्यानंतर पाहुण्याचा शाल व श्रीफळ देऊन सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले. पाहुण्याचा परिचय प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी केला. सुत्रसंचालन प्रा. मढवई डी. एस. व आभार प्रदर्शन प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले

- दि. ०५ जानेवारी ते ११ जानेवारी २०२० (निनाद युवा महोत्सव)
०५/०१/२०२० रोजी निनाद युवा महोत्सवाचे उद्घाटन करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे लाभले. अध्यक्षाच्या वतीने सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. या दिवशी साडी डे, बॅगल्स डे, प्रोफेशनल डे, वकृत्व स्पर्धा याचे आयोजन केले होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. धनगे जी. बी. यांनी केले. अध्यक्षीय भाषणानंतर विद्यार्थ्यांनी वरील स्पर्धांमध्ये सहभाग घेऊन कार्यक्रम मनोरंजक केला. सर्व विद्यार्थ्यांनी उत्सफुर्त पणे हजेरी लावली होती. सुत्रसंचालन प्रा. मोरे ए. एन व प्रा. आहेर जे. एस. यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले.
- ०७/०१/२०२० रोजी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे लाभले. अध्यक्षाच्या वतीने सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. काथेपुरे जी.पी. यांनी केले. या दिवशी साडी ट्रॅडीशनल डे, काव्यवाचन स्पर्धा घेण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी उत्सफुर्त प्रतिसाद दर्शवला. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे अध्यक्षीय भाषण केले. सर्व विद्यार्थ्यांनी मोठ्या संख्येने हजेरी लावली होती. सुत्रसंचालन प्रा. खापटे व प्रा. डूबे यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. करंजकर एस. एम. यांनी मानले.
- ०८/०१/२०२० रोजी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे लाभले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. गवारे यांनी केले. या दिवशी गायन, वादन, नृत्य, नाटिका, एकांकिका, मिमीक्री, निबंध स्पर्धा घेण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी उत्सफुर्त प्रतिसाद दर्शवला. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे अध्यक्षीय भाषण केले. सर्व विद्यार्थ्यांनी मोठ्या संख्येने हजेरी लावली होती. सुत्रसंचालन प्रा. मढवई डी. एस. व प्रा. आदमने ए. यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. घाडगे एल. के. यांनी मानले.
- ०९/०१/२०२० रोजी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे लाभले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले. या दिवशी शैला पागोटे (फिश पॉड), मिसमॅच डे, चॉकलेट डे घेण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी उत्सफुर्त प्रतिसाद दर्शवला. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे अध्यक्षीय भाषण केले. सर्व विद्यार्थ्यांनी मोठ्या संख्येने हजेरी लावली होती. सुत्रसंचालन प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. काथेपुरे जी. पी. यांनी मानले.
- १०/०१/२०२० रोजी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे हे लाभले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. थोरात जे. एस. यांनी

केले. या दिवशी आनंद मेळावा, संगीत खुर्ची घेण्यात आला. विद्यार्थ्यांनी उत्सफुर्त प्रतिसाद दर्शविला. प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे अध्यक्षीय भाषण केले. सर्व विद्यार्थ्यांनी मोठ्या संख्येने हजेरी लावली होती. सुत्रसंचालन प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. गाडेकर बी. बी. यांनी मानले.

- ११/०१/२०२० रोजी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे प्रमुख पाहुणे सौ. सुरेखाताई दराडे, श्री. प्रविण गायकवाड, नगराध्यक्ष श्री. बंडू क्षिरसागर, श्री. पप्पु सस्कर, व अन्य मान्यवर उपस्थित होते. प्रमुख पाहुणे व अध्यक्षाच्या वतीने सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. त्यांनंतर पाहुण्याचा शाल व श्रीफळ देऊन सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे पाहुण्याचा परिचय व प्रास्ताविक प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी केला. सुत्रसंचालन प्रा. ठाकरे एस. बी. व आभार प्रदर्शन प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले

❖ दि. ०३ जानेवारी २०२० (सावित्रीबाई फुले जयंती)

दि. ०३ जानेवारी २०२० एस. एन. डी. महाविद्यालयात येवला येथे सावित्रीबाई फुले जयंती महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. अध्यक्ष स्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी भुषवले. प्रमुख पाहुणे म्हणून एस. एन. डी. बी.एड महाविद्यालयाचे प्रा. संदिप अहिरे लाभले. सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. त्यांनंतर पाहुण्याचा शाल व श्रीफळ देऊन सत्कार करण्यात आला. पाहुण्याचा परिचय व प्रास्ताविक प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले. श्री. प्रा. संदिप अहिरे यांनी सावित्रीबाई फुले यांचा खडतर प्रवास कसा होता. व अशा प्रतिकूल परिस्थिती मध्ये ही त्यांनी शिक्षण सोडले नाही. आज समस्त स्त्रीयांनी त्यांचा आदर्श घेतला पाहिजे व आपल्या ध्येयाकडे सदैव प्रयत्नशील राहिले पाहिजे असे मौलिक मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना केले. अध्यक्षीय भाषण प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी सावित्रीबाई फुले यांचे मौलिक विचार विद्यार्थ्यांना सांगितले. केले. कार्यक्रमाचे सुत्र संचालन प्रा. ठाकरे एस. बी. यांनी केले. व आभार प्रदर्शन प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले.

❖ दि. १२ जानेवारी २०२० (स्वामी विवेकानंद जयंती)

कार्यक्रमाचे सुत्र संचालन प्रा. मढवई डी. एस. यांनी केले. अध्यक्ष स्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी भुषवले. प्रमुख पाहुणे म्हणून जगदंबा एज्युकेशन संस्थेचे सचिव मा. श्री. रूपेशभाऊ दराडे, श्री. प्रसाद कुलकर्णी लाभले. सरस्वतीची प्रतिमा पुजन करून कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. त्यांनंतर पाहुण्याचा शाल व श्रीफळ देऊन सत्कार करण्यात आला. पाहुण्याचा परिचय व प्रास्ताविक प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले. श्री. रूपेशभाऊ दराडे यांनी स्वामी

विवेकानंद यांचा आदर्श घेतला पाहिजे व आपल्या ध्येयाकडे सदैव प्रयत्नशील राहिले पाहिजे असे मौलिक मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना केले. अध्यक्षीय भाषण प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी स्वामी विवेकानंदाचे मौलिक विचार विद्यार्थ्यांना सांगितले. केले. सुत्रसंचालन प्रा. मढवई डी. एस. व आभार प्रदर्शन प्रा. खैरनार एस. टी. यांनी केले.

❖ दि. २६ जानेवारी २०१९ (प्रजास्ताक दिन)

प्रजास्ताक दिनाच्या दिवशी कार्यक्रमाचे जगदंबा एज्युकेशन संस्थेचे संचालक मा. श्री. नरेंद्रभाऊ दराडे, सचिव श्री. रूपेश नरेंद्रभाऊ दराडे, तसेच एस.एन. डी. व मातोश्री महाविद्यालयाचे सर्व प्राचार्य, विभाग प्रमुख, सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व सर्व महाविद्यालयातील विद्यार्थी उपस्थित होते. मा. श्री. नरेंद्रभाऊ दराडे यांनी ध्वजारोहण केले. राष्ट्रगीता नंतर त्यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

येवला शहरातुन सर्व विद्यार्थ्यांची प्रभात फेरी काढण्यात आली.

❖ दि. ०८ फेब्रुवारी २०२० “निनाद वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण सोहळा”)

शनिवार दि. ०८/०२/२०२० रोजी जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित एस.एन.डी. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येवला यांचा “निनाद वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण सोहळा” महात्मा फुले नाट्यगृह विंचूर रोड, येवला येथे मोठ्या जल्लोषात संपन्न झाला. या समारोह प्रसंगी जगदंबा एज्युकेशन सोसायटीचे संस्थेचे संचालक मा.श्री. रूपेश दराडे हे अध्यक्ष स्थानी होते. या समारोहासाठी खास आकर्षण प्रसिद्ध चित्रपट अभिनेता व नाट्यकलाकर प्रा. संतोष जायभाये हे होते. तसेच येवला शहराचे नगराध्यक्ष मा. बंडूभाऊ क्षिरसागर, नगरसेवक श्री. पप्पु क्षिरसागर, तहसिलदार श्री. वारुळे साहेब, शिर्डीचे पत्रकार श्री. सोनवणे, ह.भ.प. मोनिका जाधव, एस.एन.डी. शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय बाभूळगावचे प्राचार्य डॉ. सुभाष भालेराव आदी मान्यवरांनी कार्यक्रमाची शोभा वाढवली.

सर्व प्रथम वरील मान्यवरांच्या हस्ते दिपप्रज्वलन व सरस्वतीचे पूजन करण्यात आले. या वेळी विद्यार्थींनी सरस्वती मातेचे गीतगायन केले. महाविद्यालयातर्फे वरील मान्यवरांचा पुष्पगुच्छ व सन्मान चिन्ह देऊन सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व पाहुण्याचा परिचय महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी केले. या “निनाद वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण सोहळा” समारोहासाठी खास आकर्षण प्रसिद्ध चित्रपट अभिनेता व नाट्यकलाकर प्रा. संतोष जायभाये यांनी “वन्हाड निघालय लंडनला” हे एक पात्री नाटक रंगमंचावर सादर केले. सर्वांनी त्याचा आस्वाद घेतला. त्यानंतर ह.भ.प. मोनिका जाधव यांनी राधा वरती गायन केले. वरील मान्यवरांच्या भाषणानंतर संस्थेचे संचालक मा. श्री. रूपेश दराडे यांनी अध्यक्षीय भाषणात विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धांमध्ये भाग घेतला पाहिजे व आपल्या सुप्त गुणांचा, व्यक्तिमत्त्वाचा विकास केला पाहिजे असे मौलिक मार्गदर्शन केले. यानंतर ११वी कला, विज्ञान, १२ वी कला, विज्ञान, बी.ए., बी.बी.ए., बी.एस्सी., व एम.ए. च्या विद्यार्थ्यांनी

विविध स्पर्धामध्ये जी दीप्तिमान कामगिरी केली त्या बदल मान्यवरांच्या हस्ते सन्मान चिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गुणगौरव करण्यात आला. प्रथम सत्राचे सुत्रसंचालन प्रा. दिपक मढवई, प्रा. अफसाना कादरी यांनी केले. प्रथम सत्राचे आभार प्रा. सुनिल खैरनार यांनी मानले. दुसऱ्या सत्रात सहभागी विद्यार्थ्यांनी पाहुण्यांसमोर नाटक, नृत्य, गीत, पोवाडा, द्वारे आपली कला प्रेक्षकांसमोर सादर केली. दुसऱ्या सत्राचे सुत्रसंचालन प्रा. भाऊसाहेब जाधव, प्रा. रचना भागवत, प्रा. सोमनाथ डूबे यांनी केले. दुसऱ्या सत्राचे आभार प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब आंधळे यांनी मानले.

या प्रसंगी प्रा. शिवाजी बेंद्रे, प्रा. माधव बनकर, प्रा. ललित घाडगे, प्रा. गणपत धनगे, प्रा. नितीन साळवे, प्रा. गोरखनाथ काथेपुरे, प्रा. संदीप ठाकरे, प्रा. संजय करंजकर, प्रा. अमोल पवार, प्रा. सुनिल पवार, प्रा. संतोष आहेर, प्रा. मोहित गवारे, प्रा. अजय आदमाने, प्रा. बाबसाहेब गाडेकर, प्रा. आण्णा व्हडगळ, प्रा. महेन्द्र म्हसे, प्रा. लक्ष्मण देवढे, प्रा. तृप्ती काळंगे, प्रा. साळवे, प्रा. देवकर, प्रा. अश्विनी मोरे, प्रा. निता मोरे, प्रा. जयश्री आहेर, प्रा. चव्हाणके, श्री. दीपक जाधव, प्रा. कुणाल भावसार, सौ. सुखदा देवगावकर, श्री. ज्ञानेश्वर चव्हाण, श्री. नवनाथ सुराळकर, श्री. श्रावण गायकवाड, श्री. किरण मुंढे व श्री. प्रवीण मोरे सौ. मेनकर तसेच सर्व वर्गातील विद्यार्थी यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी प्रयत्न केले.

सांस्कृतिक विभाग प्रमुख
प्रा. धनगे जी. बी.

प्राचार्य
प्राचार्य. डॉ. भाऊसाहेब आंधळे

प्राध्यापक वृंद

प्राचार्य खैरनार एस. टी.
मराठी विभाग

प्रा. थोरात जे. एस.
हिंदी विभाग प्रमुख

प्रा. ठाकरे एस. बी.
मराठी विभाग

प्रा. धनगे जी. बी.
अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. गाडेकर बी. बी.
अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. आहेर एस. डी.
भूगोल विभाग

प्रा. महवई डी. एस.
राज्यशास्त्र विभाग

प्रा. बिडगर टी. बी.
इंग्रजी विभाग

प्रा. पवार टी. व्ही.
इंग्रजी विभाग

प्रा. जगताप जे. आर.
ग्रंथपाल

प्रा. बनकर एम. व्ही.
बी. बी. ए. विभाग प्रमुख

प्रा. गवारे एम. बी.
बी. बी. ए. विभाग

प्रा. भागवत आर. एम.
बी.बी.ए. विभाग

प्रा. घाडगे एल. के.
बी. एस्सी. विभाग प्रमुख

प्रा. आदमने ए. जे.
रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. काकडे एम. आर.
रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. जंजालकर एम. आर.
रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. मेंगाळ एम. के.
रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. बनकर आय. एन.
भौतिकशास्त्र विभाग

प्रा. मोरे आर. ए.
गणितशास्त्र विभाग

प्राध्यापक वृंद

प्रा. आहेर एच. बी.
वनस्पतीशास्त्र विभाग

प्रा. कादरी ए. ए.
प्राणीशास्त्र विभाग

प्रा. गिरमे एस. बी.
प्राणीशास्त्र विभाग

प्रा. वाकचौरे एम. एस.
वनस्पतीशास्त्र विभाग

प्रा. जाधव डी. डी.
लॅब असिस्टंट

कार्यालयीन विभाग

श्री. चव्हाण डी. के.
कार्यालयीन ओ. एस.

सौ. देगावकर एस. आर.
कॅशियर

श्री. सुराळकर एन. डी.
वरिष्ठ लिपिक

श्री. गायकवाड एस. के.
शिष्यवृत्ती विभाग

श्री. कुंभकर्ण एन. एम.
शिपाई

श्री. कुंभकर्ण ए. एम.
शिपाई

R
Shot on realme 3 Pro
By Bankar patil

R
Shot on realme 3 Pro
By Bankar patil

R
Shot on realme 3 Pro
By Bankar patil

R
Shot on realme 3 Pro
By Bankar patil

"विद्या विनयेन शोभते"

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्नित,
जगदंबा एज्युकेशन सोसायटी संचलित,

एस. एन. डी. कला, वाणिज्य विज्ञान महाविद्यालय

विंचूर रोड, गोशाळा मैदानाजवळ, येवला
ता. येवला जि. नाशिक पिनकोड - ४२३४०१

